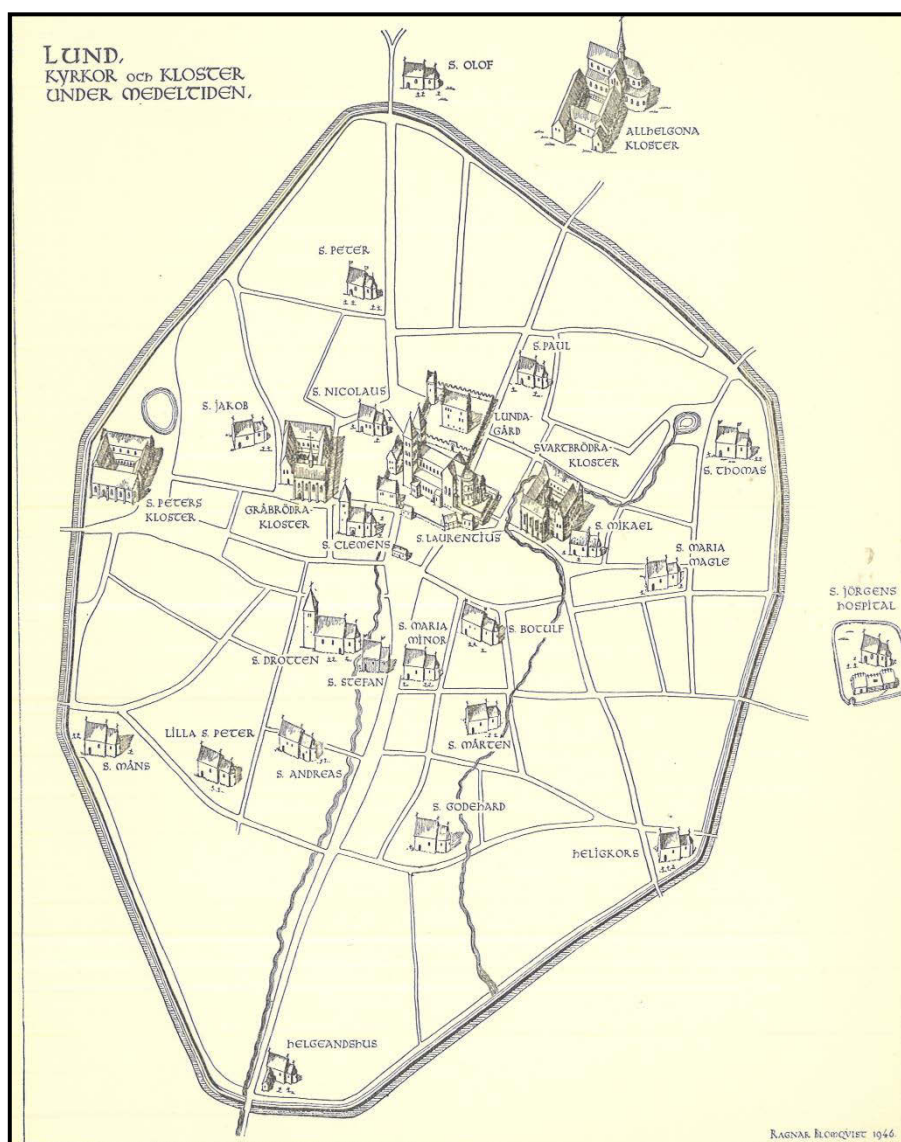

Lund 73:1

RAÄ Lund 73:1/ L1988:5459
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018–2019
Generellt tillstånd - Krafteringen
Imelda Bakunic Fridén

Titel: Lund 73:1
Författare: Imelda Bakunic Fridén
Kulturmiljörapport: 2021:37

Omslagsbild: Karta över Medeltida Lund från år 1946 av Ragnar Blomqvist .
Upphovsrätt: Där inget annat är angivet, enligt Creative Commons licens CC BY. Kartmaterial där inget annat anges © Lantmäteriet.

Innehållsförteckning

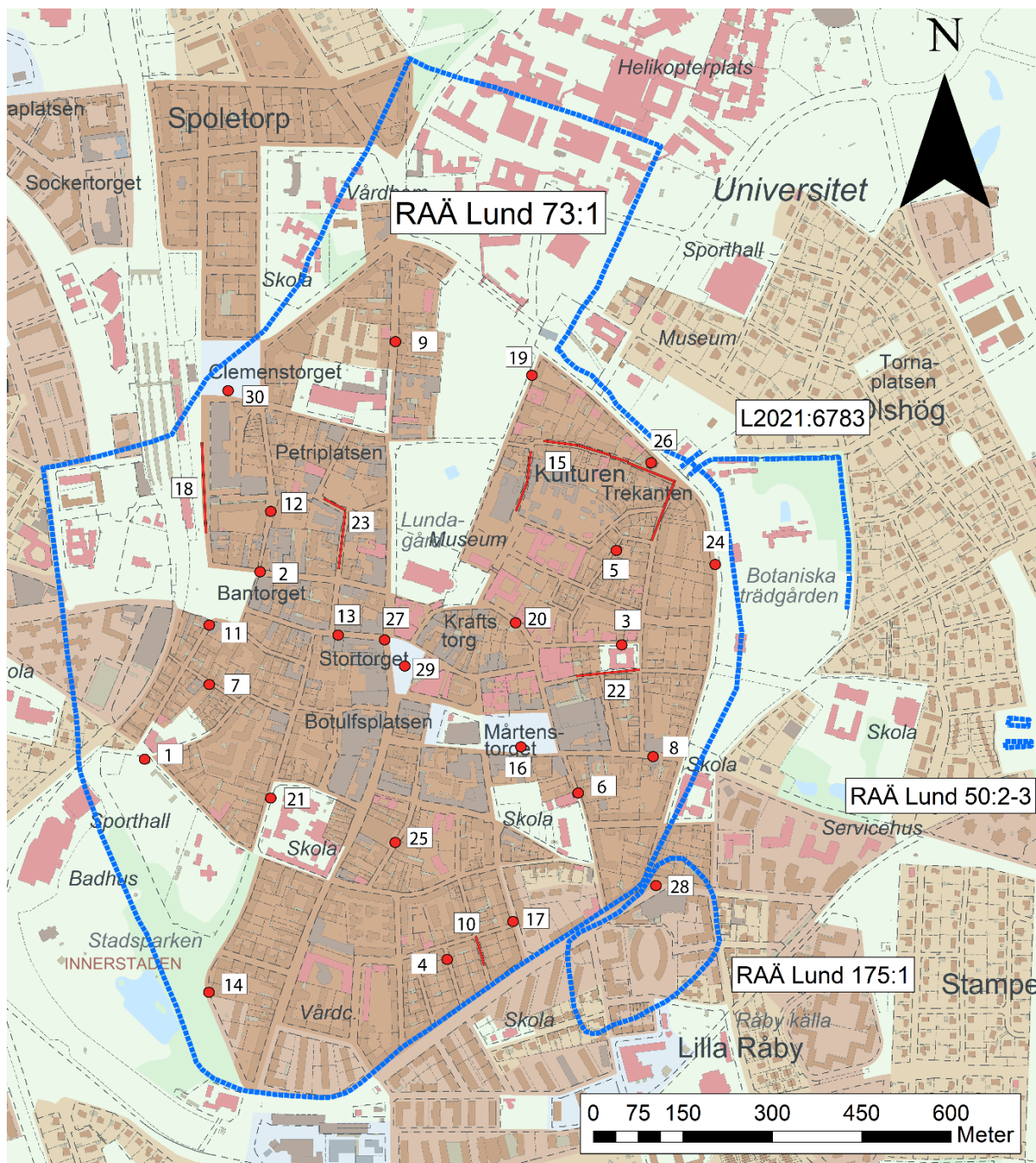
Sammanfattning	1
Inledning	3
Genomförande och resultat	4
1. Svanegatan 11 (61000–631)	4
2. Klostergatan (61000–632)	5
3. Magle Stora Kyrkogata	7
61000–635 Magle Stora Kyrkogata	8
61000–657 Magle Stora Kyrkogata 7	8
A_2019_0049 Magle Stora Kyrkogata 7A	10
A_2019_0077 Magle Stora Kyrkogata 10	10
A_2019_0085 Magle Stora Kyrkogata 9	11
4. Mariagatan 1A (61000–647)	12
5. Hjortgatan (61000–653)	14
6. Råbygatan (61000–656)	16
7. Västergatan 11 (A_2018_0004)	17
8. Östra Mårtensgatan 18 (A_2018_0044)	19
9. Bredgatan (A_2019_0062)	21
10. Trädgårdsgatan (A_2018_0061)	23
11. Stora Fiskaregatan (A_2018_0072)	24
12. Bytaregatan (A_2019_0001)	25
13. Lilla Fiskaregatan	26
A_2019_0008 Lilla Fiskaregatan 6A	26

A_2019_0052 Lilla Fiskaregatan 8–10.....	27
A_2019_0084 Lilla Fiskaregatan.....	29
14. Gyllenkroks Allé (A_2019_0009).....	30
15. Sankt Annegatan, Stora Tomegatan, Tomegapsgatan (A_2019_0010).....	32
16. Mårtensstorget (A_2019_0019).....	34
17. Bankgatan (A_2019_0039).....	36
18. Bangatan (A_2019_0043).....	37
19. Sandgatan (A_2019_0059).....	39
20. Kiliansgatan.....	40
A_2019_0038 Kiliansgatan 4.....	40
A_2019_0070 Kiliansgatan 5.....	42
21. Grönegatan (A_2019_0076).....	42
22. Magle Lilla Kyrkogata / Östra Vallgatan (A_2019_0079).....	44
23. Lilla och Stora Gråbrödersgatan.....	47
A_2018_0073 Stora Gråbrödersgatan / Klostersgatan.....	47
A_2019_0080 Lilla och Stora Gråbrödersgatan.....	48
24. Östra Vallgatan (A_2019_0081).....	50
25. Lilla Södergatan (A_2019_0082).....	51
26. Biskopsgatan (A_2019_0083).....	52
27. Kyrkogatan 4 (A_2019_0091).....	53
28. Brunngatan (A_2019_0103).....	54
29. Stortorget (A_2018_0067).....	56
30. Clemenstorget (A_2019_0093).....	57
Slutsatser.....	59

Administrativa och tekniska uppgifter	60
Referenser	61
Bilagor.....	62
Bilaga 1. Planritningar	63

Sammanfattning

- Kraftringen Energi AB hade hos Länsstyrelsen ett löpande tillstånd att utföra schaktningar i samband med mindre markarbeten för fjärrvärme, fjärrkyla, gas, el, signalkabel och stadsnät inom fastigheten Innerstaden 2:1 m.fl., fornlämning Lund 73:1/L1988:5459. Tillståndet gällde inom Lunds medeltida stad, i Lunds kommun för perioden 2018–2019 (Lst. Dnr. 431-31323-2017, Kulturens projekt nr. 61000–629).
- Kulturen i Lund har haft 43 inkomna ärenden och har utfört 37 undersökningar under perioden 2018-01-01–2019-12-01.
- I två ärenden där antikvariska insatser genomförts av Kulturen har intakta medeltida kulturlager berörts av ingreppen. Dessa var Grönegatan (A_2019_0076) och Brunnsgatan (A_2019_0103). I tre ärenden, på Sankt Annegatan, Kiliansgatan samt Lilla och Stora Gråbrödersgatan dokumenterades både intakta äldre kulturlager och omrörda kulturlager (odaterbara) samt rester av en yngre gatubeläggning i Sankt Annegatan. I ytterligare sex ärenden, på Svanegatan, Magle Stora Kyrkogata 7, Mariagatan 1A, Råbygatan, Bangatan och Magle Lilla Kyrkogata dokumenterades lämningar från historisk tid, 1800–1900 tal. Inga fynd insamlades.
- I övriga ärenden berördes endast sentida kulturlager. Detta beror dels på att schaktningarna i många fall varit ytliga, dels på att tidigare schaktningsarbeten förstört äldre kulturlager. Delar av de aktuella utschaktade ytorna befinner sig inom området för befintliga rörschakt. Dock har även dessa undersökningar varit av stor vikt i det antikvariska arbetet, särskilt vid kartläggningen av fornlämningars bevarandegrad och grundtopografi.
- Den antikvariska bevakningen och den dialog som förts mellan antikvarisk personal och exploatör i samband med grävningarna gör att ingreppen blir mindre omfattande än vad som annars kunde ha varit fallet. Dokumentationen av schaktningarna för fjärrvärme har bidragit till värdefull kunskap om kulturlagrens bevarandestatus och omfattningen av tidigare urschaktningar i fornlämning Lund 73:1/ L1988:5459, Lunds medeltida stadsområde. Iakttagelserna förs in på Kulturens Stads-GIS.

Figur 1. Lunds stad, fornlämning Lund 73:1, med platsen för 43 ärenden markerad med röda prickar och linjer, mot bakgrund av fastighetskartan ©. Lantmäteriet.

- 1). Svanegatan
- 2). Klostergatan
- 3). Magle Stora Kyrkogata
- 4). Mariagatan
- 5). Hjortgatan
- 6). Råbygatan
- 7). Västergatan
- 8). Östra Mårtensgatan
- 9). Bredgatan
- 10). Trädgårdsgatan
- 11). Stora Fiskaregatan
- 12). Bytaregatan
- 13). Lilla Fiskaregatan
- 14). Gyllene kroksallé
- 21). Sankt Annegatan, Stora Tomegatan, Tomegapsgatan
- 16). Mårtensstorget
- 17). Bankgatan
- 22). 18). Bangatan
- 19). Sandgatan
- 20). Kiliansgatan
- 21). Grönegatan
- 22). Magle Lilla Kyrkogata/ Östra Vallgatan
- 23). Lilla & Stora Gråbrödersgatan
- 24). Östra Vallgatan 51
- 25). Lilla Södergatan
- 26). Biskopsgatan
- 27). Kyrkogatan
- 28). Brunnsgatan
- 29). Stortorget
- 30). Clemenstorget

Inledning

Kraftringen Energi AB hade hos Länsstyrelsen ett löpande tillstånd att utföra schaktningar i samband med mindre markarbeten för fjärrvärme, fjärrkyla, gas, el, signalkabel och stadsnät inom fastigheten Innerstaden 2:1 m.fl., fornlämning Lund 73:1/ L1988:5459. Tillståndet gällde inom Lunds medeltida stad, i Lunds kommun för perioden 2018–2019 (Lst. Dnr. 431-31323-2017, Kulturens projekt nr. 61000–629).

Villkoret för tillståndet var att Kraftringen inför varje markarbete i god tid skulle samråda med Kulturen i Lund, som skulle beredas möjlighet att genomföra en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Under perioden januari 2018 till november 2019 inkom 43 ärenden inom Länsstyrelsens beslut (figur 1), vilka redovisas i denna rapport. Ärendena benämns under Kulturens projektnummer för att kunna särskilja de olika undersökningarna (inte alla ärenden har ett unikt Länsstyrelse dnr.).

Kulturen i Lund har under år 2018 utfört 12 undersökningar respektive 25 undersökningar under år 2019 på Kraftringens tillstånd. Ett av ärendena (A_2018_0052) genomfördes ej och ingen igångsättning skedde från Kulturen sida. Sex av ärendena (A_2018_0066, A_2018_0067, A_2018_0073, A_2019_0055, A_2019_0101, A_2019_0106) anmäldes och arbeten genomfördes utan närvaro av Kulturens arkeologer och arbetena var därmed obesiktade i fält. Ärende A_2018_0073 besiktigades endast under första schaktningskedet och därefter skedde ingen återkoppling till Kulturens arkeologer angående fortsatt schaktningsarbete.

I 2 av 37 undersökta schakt har intakta medeltida kulturlager påträffats: Grönekatan (A_2019_0076) och Brunngatan (A_2019_0103). I tre ärenden, på Sankt Annegatan, Kiliansgatan samt Lilla och Stora Gråbrödersgatan dokumenterades både intakta äldre och omrörda kulturlager (odaterade) samt rester av en yngre gatubeläggning i Sankt Annegatan. I ytterligare sex ärenden, på Svanegatan, Magle Stora Kyrkogata 7, Mariagatan 1A, Råbygatan, Bangatan och Magle Lilla Kyrkogata dokumenterades lämningar från 1800–1900 tal. I de övriga schakten framkom modernt utfyllnadsmaterial och bärlager, men även dessa är viktiga i det antikvariska arbetet för att kartlägga fornlämningens bevarandegrad, grundtopografi och utschaktningsgrad. Inga fynd insamlades och inga naturvetenskapliga analyser eller dateringar genomfördes.

Rapporten har sammanställts av rapportförfattaren, de arkeologiska undersökningarna i fält och dokumentationen har utförts av ett flertal olika projektledare inom Kulturen. Nedan redovisas de iakttagelser och den dokumentation som gjorts i anslutning till ovannämnda ärenden.

Genomförande och resultat

1. Svanegatan 11 (61000–631)

Fornlämningsmiljö

Svanegatan 11 är belägen i den sydvästra delen av det medeltida stadsområdet. Gatan ansluter till kv Svaneluckykan, vars nordligaste del bestod av bland annat Sankt Måns kyrka med omgivande kyrkogård under medeltiden (Bevaringskommittén 1981:177)

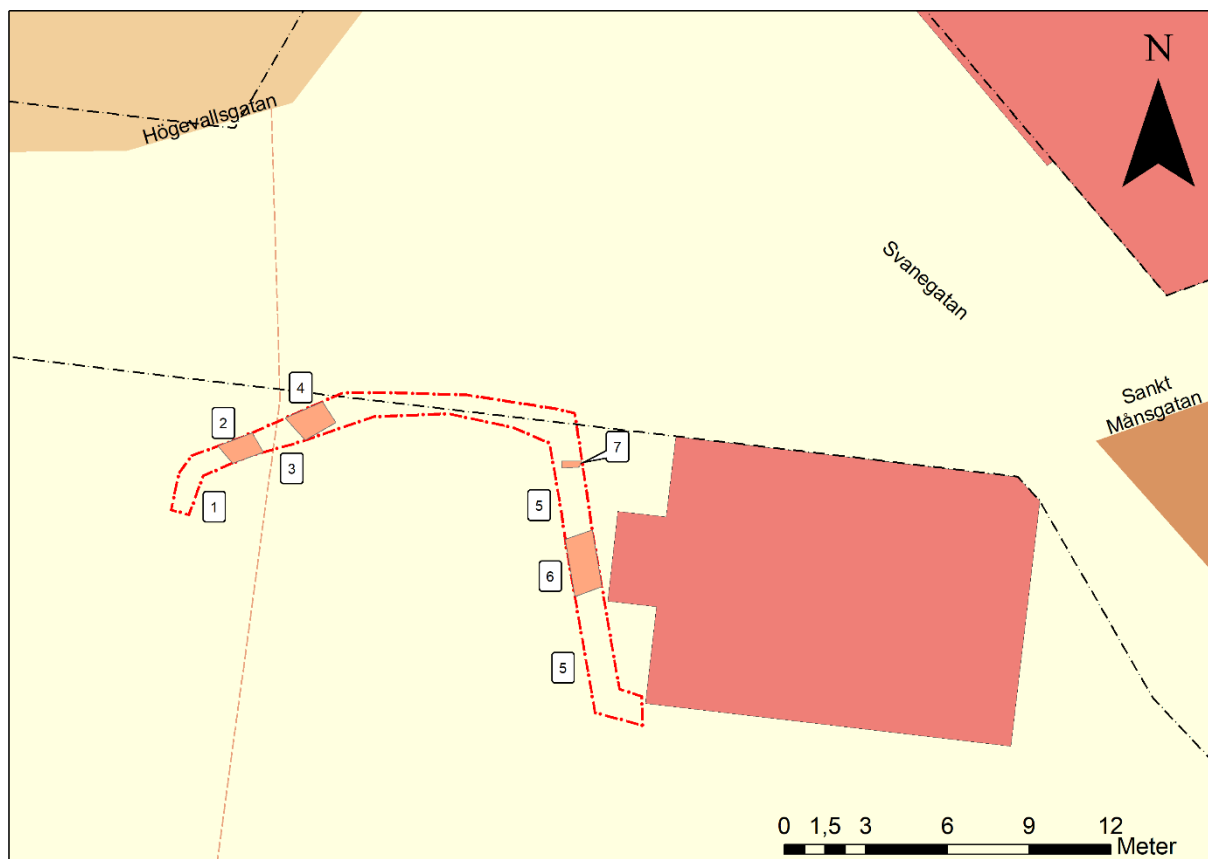
Genomförande och resultat

I samband med en kabeldragning i Stadsparken i höjd med Svanegatan 11 (figur 3), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Fiberschaktets djup var omkring 0,40 m under dagens marknivå och mestadels var det bärlager som påverkades. På ett ställe framkom rester av en mur av rött tegel och med gjutet fundament, möjligen en tidigare avgränsning av Stadsparkens område ut mot Svanegatan. Ett mindre område där kulturlager framkom fanns i söder, vilket kan vara orsakat av att det i området hamnat utanför passagen in och ut från Stadsparken. Dateringen bör vara från 1900-talet då både gult och rött tegel förekom (figur 2). Inga medeltida kulturlager kom att beröras.

Tidsperiod: 2018-02-15
Tidsåtgång: 1 h
Fältarkeolog: Aja Guldåker
Yta: 11 m²
Volym: 4 m³
Ritningar: 1 planritning i skala 1:400
Digitala fotografier: 3 st

Figur 2. Vy mot Nygatan. I kröken på schaktet framkom en mur. Fotografiet taget från Sydväst.

Figur 3. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Lagerbeskrivningar:

1. Grus.
2. Mur av rött tegel och gjutet fundament. Möjligen tidigare entré till Stadsparken.
3. Mörkbrun, fet lera med inslag av gult tegel och trä. Omrörda kulturlager.
4. Grus/singel, korsande schakt.
5. Endast grus och bärlager -0,40 m djup.
6. En liten "topp" med brun fet kulturjord med rött tegel och träkolsinslag.
7. Kabel – 0,40 m djup.

2. Klostergatan (61000–632)

Fornlämningsmiljö

Klostergatan är belägen i centrala delen av det medeltida stadsområdet. I östra riktningen löper gatan från kv Apotekaren och ansluter till Kyrkogatan. I västra riktningen löper gatan från kv Sankt Jakob och ansluter till nuvarande Bantorget. I norra delen av gatans sträckning finns kv Gråbröder och Altona. Klostergatan har haft en oregelbunden sträckning och var inte helt stensatt före 1790-talet. De närliggande kvarterna var främst hantverkargårdar under historisk tid. År 1856 lades grunden för bland andra Klostergatan i samband med järnvägens ankomst och gatan blev därefter mer ett betydelsefullt gatustråk för handel (Bevaringskommittén 1981:147).

Genomförande och resultat

I samband med schaktningsarbete där syftet var att proppa gamla rör som ej längre var i drift, norr om Grand Hotell i Lund (figur 4), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktet var cirka 2×1,75 m stort, 0,90 m djupt (bilaga 1). Inga intakta medeltida kulturlager dokumenterades utan endast moderna fyllningsmassor i form av grus, samt två fjärrvärmerör och ett vattenledningsrör i gatan.

Tidsperiod: 2018-02-01

Tidsåtgång: 1h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 3 m²

Volym: 2,7 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: -

Figur 4. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

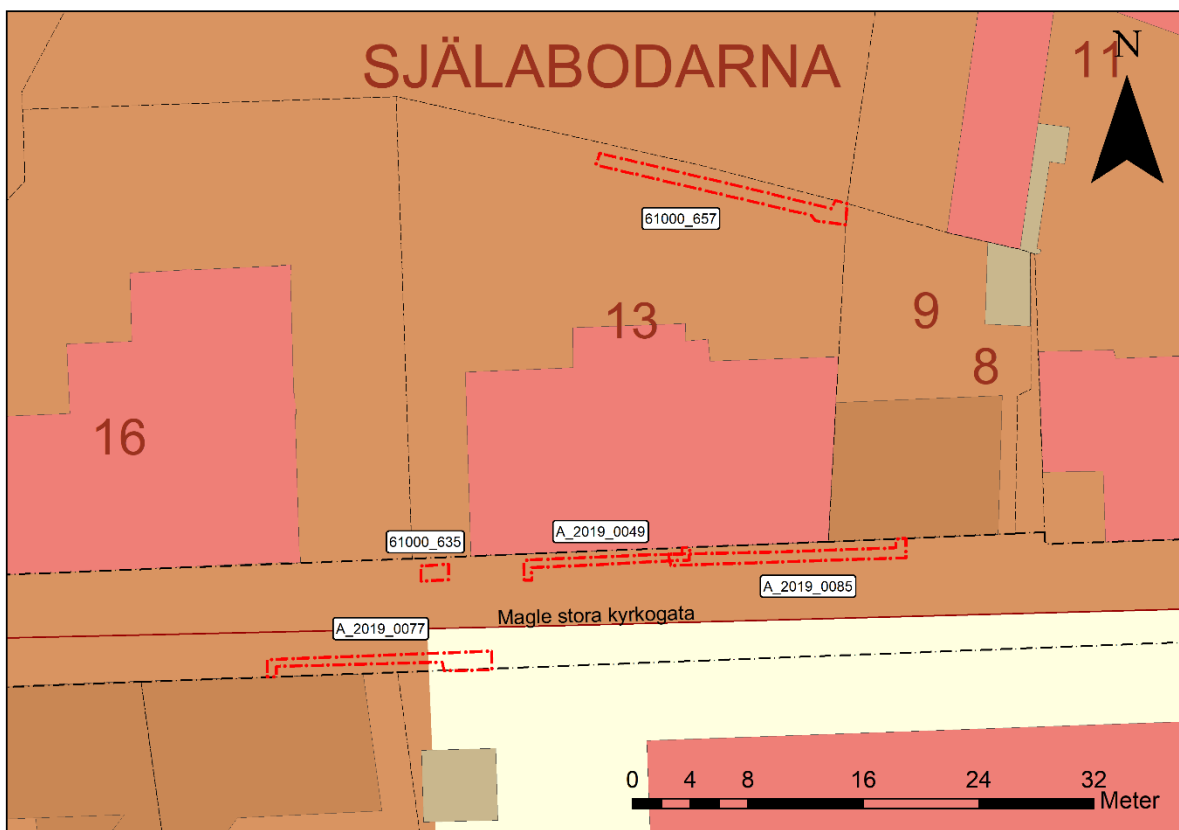
3. Magle Stora Kyrkogata

Fornlämningsmiljö

Magle Stora Kyrkogata är belägen i den östra delen av det medeltida stadsområdet. I östvästlig riktning löper gatan från Kiliansgatan och ansluter till Stora Tomegatan. Närliggande kvarter är kv Sankt Mikael, kv Själabodarna och kv Maria Magle. Gatorna i området har medeltida ursprung.

Mitt i sin sträckning passerar gatan omedelbart norr om läget för den medeltida kyrkan S:t Maria Magle. Kyrkan omnämns första gången år 1222 och revs antagligen kort efter år 1580, men dess kyrkogård användes fram till och med år 1816. En mindre omfattande förundersökning som utfördes år 2011 tyder på att kyrkogården vid någon tidpunkt sträckt sig ut i nuvarande gatumark (Ericsson 2011:6). Gatan kan följas bakåt genom kartmaterial till 1600-talet och har sannolikt ett medeltida ursprung (Andrén 1980:51).

Gatan passerar söder om läget för kv Själabodarna och Sankt Mikael. Kvarteret Själabodarnas form tros härröra från medeltiden. Kvarteret har under historisk gång haft ett antal olika fattigvårdsinrättningar på tomterna (Andersson 1983:149).

Figur 5. Planritning över schaktningsområdet för ärendena på Magle Stora Kyrkogata samt i angränsande fastighet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Genomförande och resultat

61000–635 Magle Stora Kyrkogata

I samband med reparation av elkabel på Magle Stora Kyrkogata genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 5). Inga intakta medeltida kulturlager påträffades, endast sentida byggsand framkom i schaktet som var cirka 0,80 m djupt (figur 6).

Tidsperiod: 2018-01-29

Tidsåtgång: 2 h

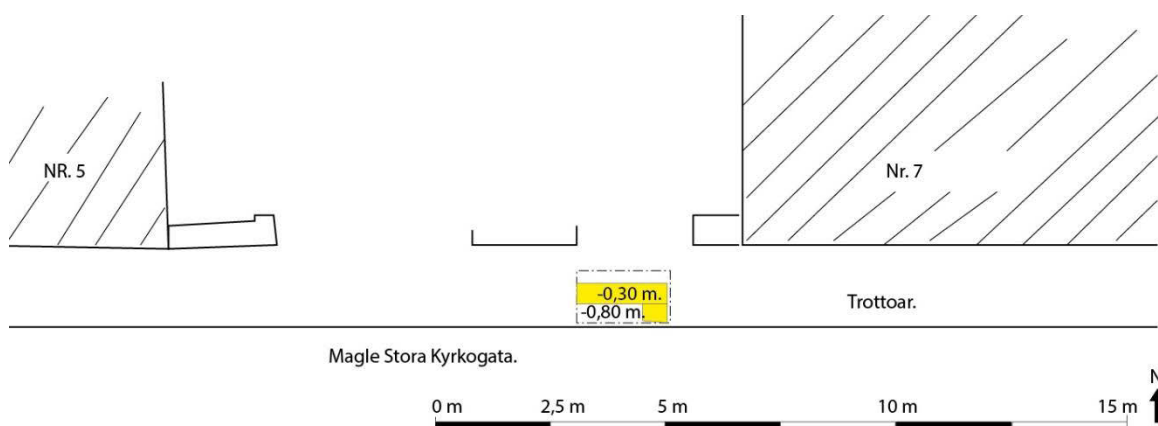
Fältarkeolog: Aja Guldåker, Krister Kám Tavanin

Yta: 3 m²

Volym: 2 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: -

Figur 6. Planritning över schaktningsområdet på Magle Stora Kyrkogata.

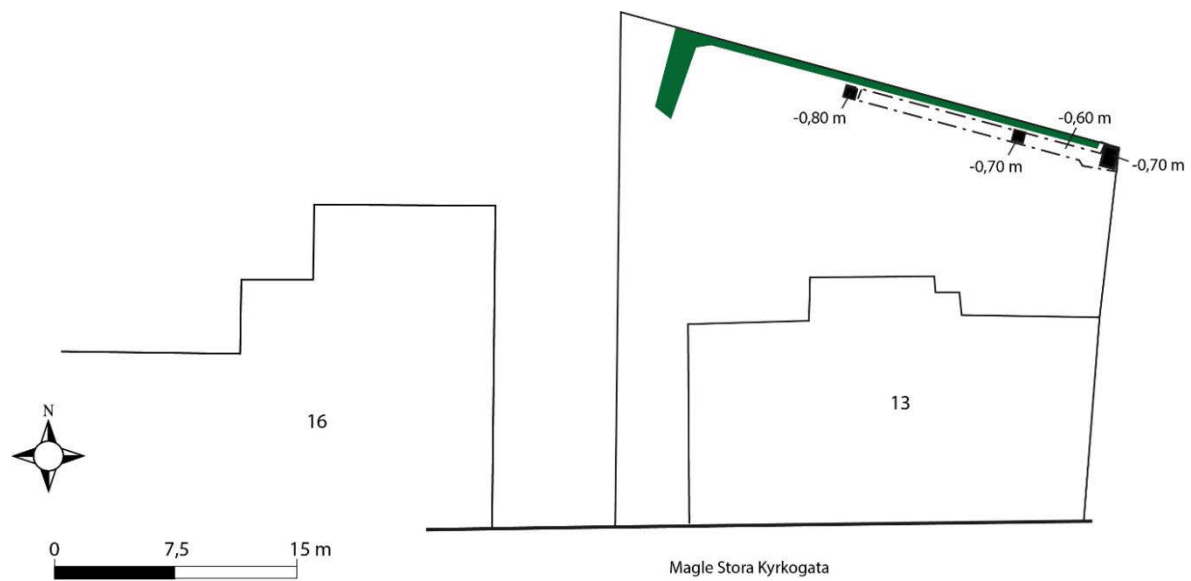
61000–657 Magle Stora Kyrkogata 7

I samband med en ledningsdragning samt sättning av två stolpar och ett kabelskåp på Magle Stora Kyrkogata 7 (figur 5, 7), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Ett smalt schakt drogs i norra delen av tomten till fastighet Magle Stora Kyrkogata 7 (13), precis söder om en häck (figur 8). Schaktdjupet var som mest 0,70 m där stolparna och elskåpet skulle stå, i övrigt hölls schaktdjupet till 0,60 m under dagens marknivå. Under marksten och bärlager framkom ett kulturlager av brun fet, mullhaltig lera med inblandning av grus. Troligen ett odlingslager från 1900-talet, då det framkom fynd såsom glas, avloppsdetaljer av höganäskeramik, tegel och porslin. I underliggande kulturlager på ungefär 0,60 m djup framkom ett odlingslager av mer kompakt karaktär, med lägre halt grus, men en högre andel av träkol och tegelbitar. Sannolikt motsvarar det ett odlingskikt från 1800-talet. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades.

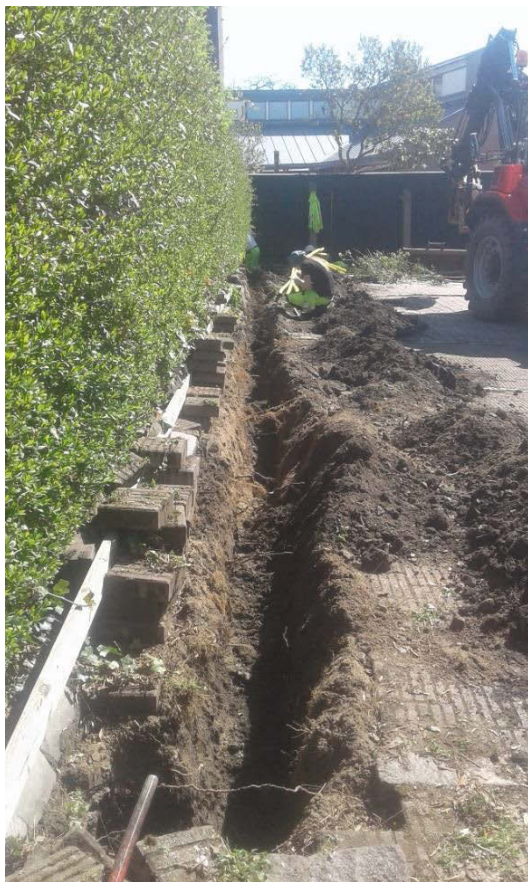
Tidsperiod: 2018-05-02

Tidsåtgång: 3h

Fältarkeolog: Aja Guldåker
Yta: 7,5 m²
Volym: 5m³
Ritningar: 1 plan i skala 1:300
Digitala fotografier: 1 st

Figur 7. Planritning över schaktningsområdet på Magle Stora Kyrkogata 7.

Figur 8. Schaktet längs med tomtgränsen i norr, fotografiet taget från väst.

A_2019_0049 Magle Stora Kyrkogata 7A

I samband med inkoppling av fiberkabel till fastigheten på Magle Stora Kyrkogata 7A och därtill hörande schaktning, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 5). Gatstenar och betongstenar på trottoaren avlägsnades (figur 9) och det underliggande bärlagret bestod av sättsand och grus till ett djup av 0,40 m under marknivå (bilaga 1. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades och inga fynd tillvaratogs.

Tidsperiod: 2019-06-19

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Truls Månsson

Yta: 6,5 m²

Volym: 2,6 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 2 st

Figur 9. Vy över arbetsområdet med Magle Stora Kyrkogata 7A sett från söder.

A_2019_0077 Magle Stora Kyrkogata 10

I samband med en ny fiberdragning till fastigheten på Magle Stora Kyrkogata 10, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 5). Schaktet grävdes från husväggen och cirka 14,0 m åt öster, med en bredd på 0,50 m och mellan 0,30 till 0,40 m djup. Under gatsten och plattor framkom endast bärlager och grus som befintliga kablar låg i (figur 10). Inga intakta eller opåverkade kulturlager påträffades, inte heller tillvaratogs några fynd.

Tidsperiod: 2019-10-18

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 7 m²

Volym: 2,8 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 1

Figur 10. Vy över schaktet från öster. Personal från Krafringen har precis kopplat samman ledningar.

A_2019_0085 Magle Stora Kyrkogata 9

I samband med en nedläggning av fiber till fastighet på Magle Stora kyrkogata 9, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 5). Schaktets placering var i trottoaren söder om fastigheten och schaktdjupet var på cirka 0,40 m till 0,60 m under marknivå, enbart bärlager av sand grävdes genom. Schaktets storlek uppmättes till 17 m långt och 0,35 m brett. I schaktet framkom flera elkablar på schaktbotten (figur 11). Inga intakta medeltida kulturlager påträffades och inga fynd omhändertogs.

Tidsperiod: 2019-10-22

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 6 m²

Volym: 2,5 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: -

Figur 11. Vy över schaktet, fotografiet taget från väster.

4. Mariagatan 1A (61000–647)

Fornlämningsmiljö

Mariagatan är belägen i sydöstra delen av medeltida stadsområdet. I söder ansluter den till Södra Esplanaden och i norr till Korsgatan. Fastigheten med adress Mariagatan 1A, byggnad uppförd år 1877, ingår i kv Ängen. Kvarteret ingår i det så kallade *Nya stan*, rätvinkliga gatunät och regelbundna tomter, utlagt och bebyggt på 1870-talet. Dessförinnan användes området för odlings- och ängsmark, i alla fall tillbaka till senmedeltid. De knapphändiga uppgifter som finns pekar på att området varit bebyggt under äldre medeltid, men redan under senmedeltid kan området ha varit en del av en större lycka. Under efterreformatorisk tid utnyttjades området i huvudsak som ängsmark och har varit mycket sporadiskt bebyggt innan utläggandet av Nya stan (Bevaringskommittén 1980:18).

Genomförande och resultat

I samband med framdragning av ny fjärrvärme till fastighet på Mariagatan 1A, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 12). Ett långsmalt schakt tömdes på sin fyllning med hjälp av en sugbil, då gränden var för trång för en mindre grävmaskin. Större delen av schaktet i gränden var uppfyllt med grus ner till schaktbotten på ett djup av 0,60 m. I östra delen av schaktet framkom kulturlager från 1800–1900 tal med inblandning av gult tegel och koks (se även detaljerad planritning i bilaga 1). Möjligen kan massorna även vara återfyllda kulturlager från perioden. Inga intakta medeltida kulturlager framkom.

Tidsperiod: 2018-04-09 t.o.m. 2018-04-11

Tidsåtgång: 4 h

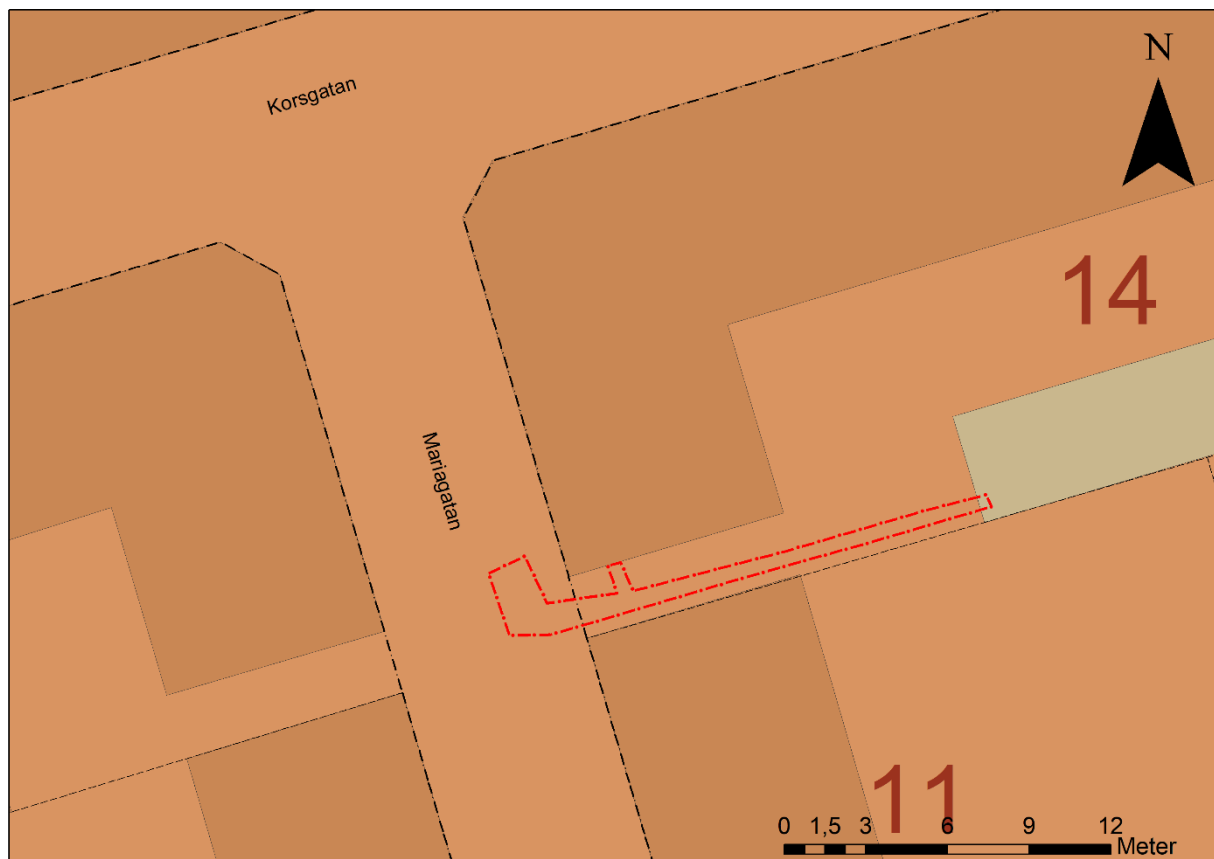
Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 14 m²

Volym: 8,5 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:200

Digitala fotografier: 1 st

Figur 12. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

5. Hjortgatan (61000–653)

Fornlämningsmiljö

Hjortgatan har medeltida ursprung och är belägen i den del av Lunds medeltida stad som bestod av lyckor och hagar precis innanför den nordöstra delen av vallen (Bevaringskommittén 1983:20). I norra delen av dagens kv Studenten, som ligger öster om Hjortgatan, låg under medeltiden Sankt Thomas kyrka och kyrkogård (Andrén 1984:74).

Genomförande och resultat

I samband med anläggning av nya elledningar och fiberkablar på Hjortgatan och Lilla Tomtegatan, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 13). Undersökningsområdet kom att beröra Sankt Thomas medeltida kyrkogård. Schakten delades upp i två schakt benämnda schakt 1–2, där schakt 1 var det större av dem och löpte längs med Hjortgatans östra sida. Schakt 2 var ett mindre schakt på Lilla Tomtegatan som berörde fiberkablar (figur 14).

Schakt 1 grävdes för att nedlägga elkabel till fyra stycken gatlyktor. Schaktets djup uppgick till cirka 0,50 m och berörde inga intakta medeltida kulturlager, endast sand påträffades. Schakt 2 var ett cirka 3,50 m långt L-format schakt med en bredd på 0,50 m och ett djup av 0,40 m. I schaktet påträffades inga intakta medeltida kulturlager, endast sand och kablar dokumenterades.

Tidsperiod: 2018-04-09 t.o.m. 2018-04-11

Tidsåtgång: 4 h

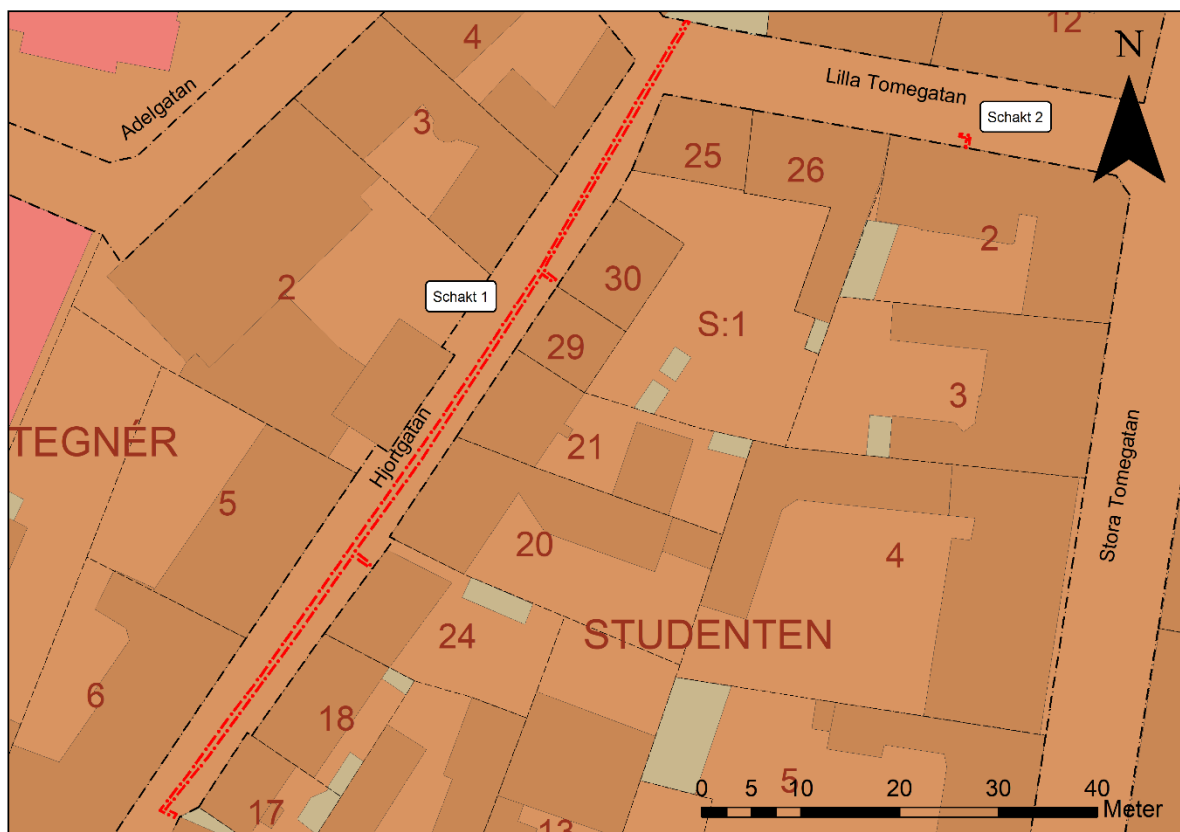
Fältarkeolog: Krister Kåm Tayanin

Yta: 38 m²

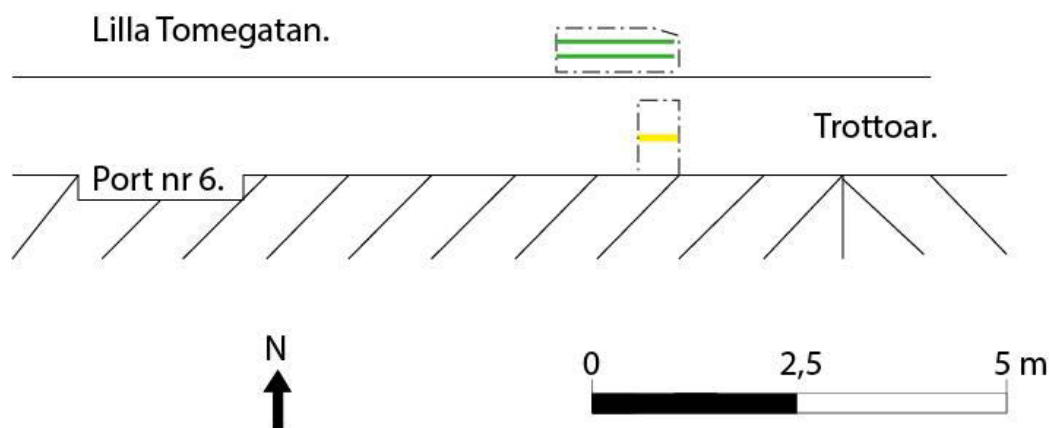
Volym: 19 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: -

Figur 13. Planritning över schaktningsområdet, schakt 1 i Hjortgatan och schakt 2 i Lilla Tomegatan, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Figur 14. Planritning över schaktningsområdet, schakt 2.

6. Råbygatan (61000–656)

Fornlämningsmiljö

Råbyvägen är belägen i sydöstra delen av medeltida stadsområdet och anses vara av medeltida ursprung. I söder ansluter den till Södra Esplanaden (medeltida vallgrav) och i norr till Östra Mårtensgatan/ Mårtensstorget. Fastigheten med adress Råbygata 4, där schaktet drogs i gatan, ingår i kv Galten. I kvarteret Galtens norra del samt i Mårtensstorgets södra delar, har det under tidig medeltid funnits våtmark och en bäck anses ha runnit igenom området (Goksör 1996:1). Under tidig 1400-tal var den delen av kv Galten bebyggt med stenhus och under 1500-talet med tegelhus (Andrén 1984:45). År 1996 genomfördes en arkeologisk förundersökning av gatans norra del (utanför Galten 7) och det påträffades ett kulturlager på ett djup av 0,60 m (Goksör 1996:2), där den västra sidan av gatan var välbevarad.

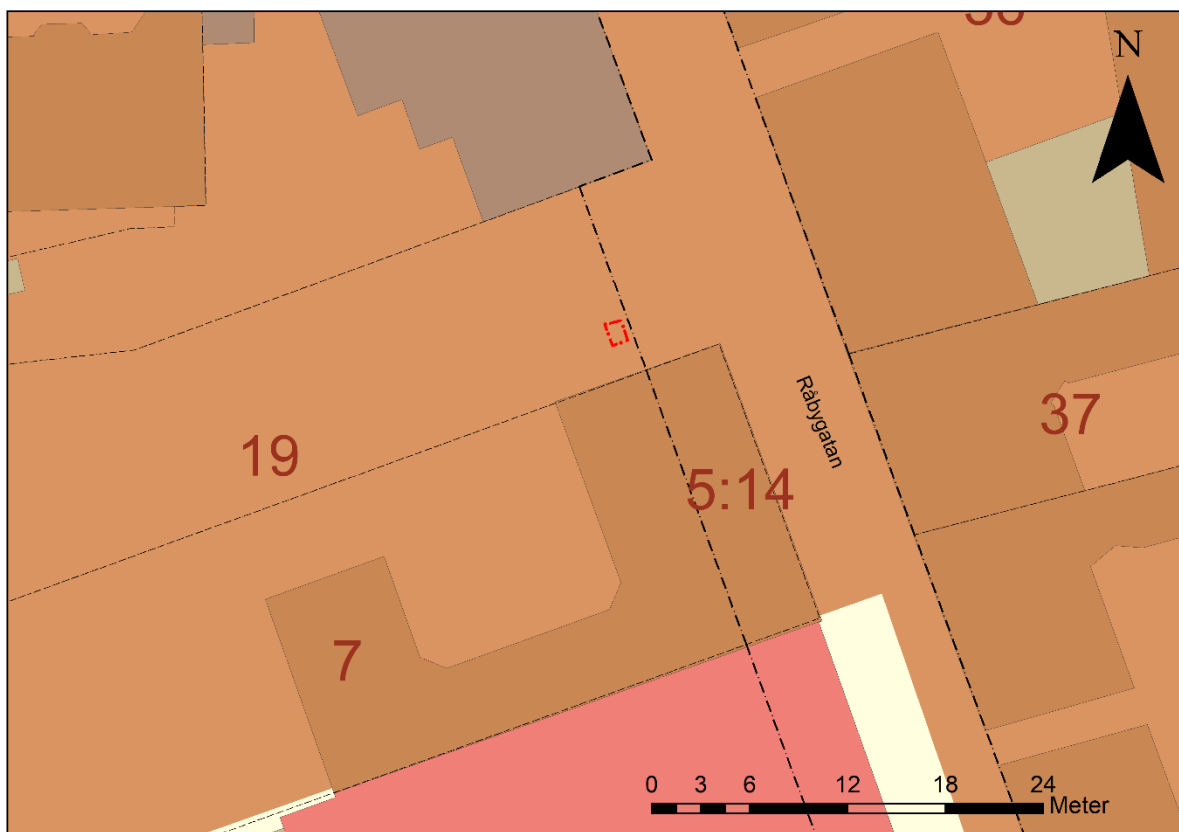
Genomförande och resultat

I samband med uppsättning av ett kabelskåp samt en stolpe, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 16). På grund av hastigt uppkommen förhinder fick schaktet efterbesiktigas (figur 15), samt dokumenteras efter utfrågning av gräv- och anläggningspersonal. Schaktet mätte 1×1,40 m och var 0,75 m djupt. Massorna bestod av matjord med inslag av rivningsmassor. Från cirka 0,50 m djup, ner till botten av schaktet var det rikligt med gult och rött tegel. Sannolikt har schaktet hamnat i rivningsmassorna från ett hus från 1800-talet.

Tidsperiod: 2018-04-17
Tidsåtgång: 1 h
Fältarkeolog: Jan Kockum
Yta: 1,4 m²
Volym: 1 m³
Ritningar: 1 planritning i skala 1:20
Digitala fotografier: 1 st

Figur 15. Foto på schaktad yta med kabelskåp och stolpe på plats.

Figur 16. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

7. Västergatan 11 (A_2018_0004)

Fornlämningsmiljö

Västergatan är belägen i västra delen av medeltida stadsområdet och anses vara en medeltida gata. Gatan finns med på de allra äldsta kartorna över Lund; på 1669 års karta kallas gatan för Stålbergsträdet och tomterna kring gatan tycks ha varit glest bebyggda (André & Högstedt 1990:17). Gatan har under medeltiden löpt fram till västra delen av stadsvalLEN. Närliggande kvarter till Västergatan är kv Sankt Måns och kv Myntet.

Ett flertal mindre arkeologiska undersökningar har genomförts i området kring Västergatan. Bland annat påträffades längs gatans västra del, vid en schaktningsövervakning år 2018, ett intakt medeltida kulturlager innehållandes bland annat fynd av äldre rödgods och östersjökeramik i lagrets nedre skikt; vilka syftar till en datering till tidig- till högmedeltid (Månsson 2019:12). I samma undersökning påträffades likaså en äldre gatubeläggning, cirka 0,70–0,90 m under nuvarande gatunivå (Månsson 2019:13).

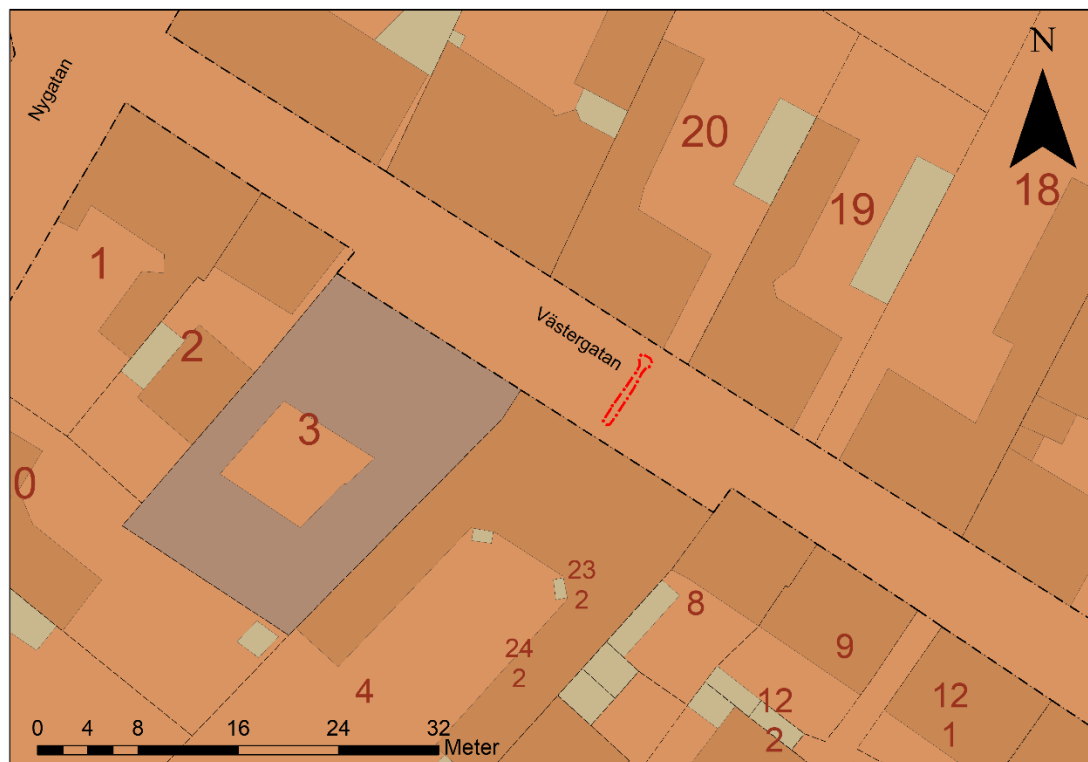
Genomförande och resultat

I samband med en ledningsdragnings av fiber tvärs över Västergatan i höjd med nr 11, genomfördes en schaktningsövervakning enligt Länsstyrelsens beslut (figur 18). Ett mindre schakt upptogs i gatan (figur 17). Endast moderna bärlager framkom vid undersökningen samt diverse rör- och kabelschakt, schaktdjupet uppgick till 0,40 m under dagens marknivå. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades.

Tidsperiod: 2018-05-24
Tidsåtgång: 1 h
Fältarkeolog: Aja Guldåker
Yta: 2 m²
Volym: 0,8 m³
Ritningar: 1 planritning i skala 1:100
Digitala fotografier: 4 st

Figur 17. Vy över schaktad yta, fotografiet taget från öst.

Figur 18. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

8. Östra Mårtensgatan 18 (A_2018_0044)

Fornlämningsmiljö

Östra Mårtensgatan är belägen i sydöstra delen av medeltida stadsområdet och utgjorde under medeltiden en av de huvudsakliga infartslederna till Lund. I korsningen med Östra Vallgatan fanns en öppning i vällen, försedd med ett porttorn. Stadsportarna omnämns första gången år 1182 av Saxo Gramaticus (Andrén 1980:20). Den östra porten har varit känd som Sankt Mårtens port.

Ett flertal mindre arkeologiska undersökningar har genomförts under åren. Vid en schaktningsövervakning år 2007, där vid byte av brunnar i gatans östra delar skedde, påträffades intakta medeltida kulturlager. Trots att dessa delar av gata sedan tidigare antagits vara utschaktade, kunde det dokumenteras intakta kulturlager med hög bevarandestatus (Gardelin 2008:2).

Genomförande och resultat

Med anledning av inkoppling av en fiberkabel till fastigheten på Östra Vallgatan 18 och därtill hörande schaktning, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 21). Tre av trottoarens större markstenar (figur 19–20) samt ett antal gatstenar, lyftes bort och det underliggande bärlagret, bestående av grus och makadam samt en bit betong till en dräneringsränna, avlägsnades till ett djup av 0,50 m under marknivå. Inga intakta medeltida kulturlager identifierades eller påverkades vid undersökningen (se detaljerad planritning i Bilaga 1).

Tidsperiod: 2018-09-27
Tidsåtgång: 2 h
Fältarkeolog: Truls Månsson
Yta: 1 m²
Volym: 0,50 m³
Ritningar: 1 planritning i skala 1:100
Digitala fotografier: 3 st

Figur 19. Vy över arbetsområdet med Östra Vallgatan 18 sett från norr.

Figur 20. Schaktet sett från öster/plan med fiberkablarna till höger i bild. Kablarna ligger på ett djup av 0,50 m.

Figur 21. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

9. Bredgatan (A_2019_0062)

Fornlämningsmiljö

Bredgatan är belägen i norra delen av medeltida stadsområdet och mynnade ut i en öppning i den forna stadsvallen. Enligt äldre hypoteser antas Bredgatan tillhöra en av de äldsta huvudvägarna i Lund. En annan tolkning, enligt Anders Andrén, antas Bredgatans nuvarande utbredning vara en yngre, senare utlagd gata än den medeltida. Den medeltida sträckningen antas ha legat längre västerut och sannolikt har en omreglering av gatan skett. Bredgatan omnämns nämligen redan år 1288 och enligt Andrén finns det indikationer på att gatan i tidig medeltid anslutit till nuvarande Winstrupsgatan (Andrén 1980:52).

Några få arkeologiska undersökningar har genomförts på gatan genom åren. År 1998 genomfördes en schaktningsövervakning i gatans norra del (Bredgatan 28), där det påträffades intakta kulturlager från cirka 0,50 m djup under marknivån (Karlsson 2005:2).

Genomförande och resultat

I samband med en fiberanslutning till fastighet, i trottoaren utanför Bredgatan 5A, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 22). Schaktet löpte från fastighetens vägg ut till trottoaren, 0,50×2 m stor yta upptogs (figur 23). Första halvan av schaktet var på 0,35 m djup och östra delen där anslutningen inkom var 0,65 m djup. Endast bärlager och grus påträffades.

Tidsperiod: 2019-08-01

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 1 m²

Volym: cirka 0,60 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 1 st

Figur 22. Planritning över schaktningsområdet längs Bredgatan, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Figur 23. Vy över undersökningsområdet vid Bredgatan från söder.

10. Trädgårdsgatan (A_2018_0061)

Fornlämningsmiljö

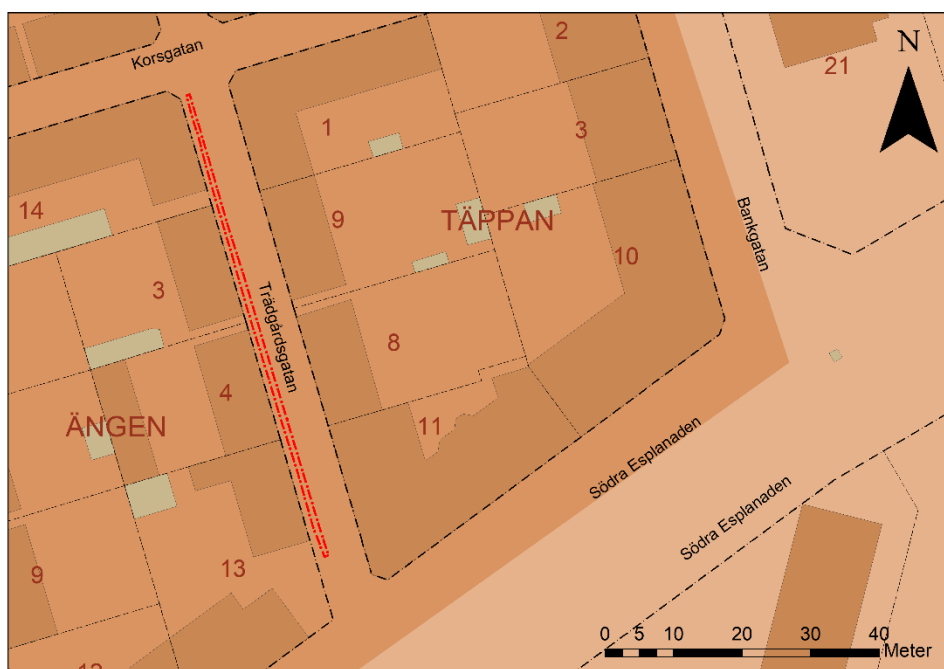
Trädgårdsgatan är belägen i sydöstra delen av medeltida stadsområdet och invid den forna stadsvallan. I södra riktningen ansluter gatan till Södra Esplanaden och i norra riktningen till Stora Tvärgatan. Trädgårdsgatan är omgiven av kv Trädgården, kv Gärdet, kv Täppan och kv Ängen. Området för kvarteret Trädgården lades ut med omgivande gator på 1870-talet på ett obebyggt område som kallades Ripas äng (Bevaringskommittén 1980:18). Enligt Anders Andrén finns det inga uppgifter om tomtindelning eller ägoförhållande av marken fram till en karta från år 1784 då tomterna är markerade (Andrén 1984:92). Från en arkeologisk undersökning år 2000 av Trädgårdsgatans södra del, påträffades intakta kulturlager bestående av dy, som påvisat att området varit "vattensjuk", vilket ger stöd till tolkningen att platsen tidigare varit åker- och odlingsmark (Balic 2000:5).

Genomförande och resultat

Med anledning av att Kraffringen drog en ny kabel längs Trädgårdsgatans västra sida, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 24). En smal remsa av gatsten längs västra trottoarkanten avlägsnades och de moderna bärlagren i form av sand grävdes upp, med ett djup av 0,45 m. Inga intakta kulturlager identifierades eller påverkades vid undersökningen.

Tidsperiod: 2018-10-23
Tidsåtgång: 2 h
Fältarkeolog: Stefan Larsson

Yta: 38,50 m²
Volym: 17,30 m³
Ritningar: 1 planritning i skala 1:400
Digitala fotografier: -

Figur 24. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

11. Stora Fiskaregatan (A_2018_0072)

Fornlämningsmiljö

Stora Fiskaregatan är belägen i den västra delen av det medeltida stadsområdet. Gatan ansluter till kv Fiskaren i norr och kv Myntet i söder, i väster mynnar gatan ut mot Bantorget. Stora Fiskaregatan anses vara av senmedeltida ursprung, som förbindelselänk (tillsammans med Stålbrogatan/Västergatan) mellan stadens torg och Sankt Peters kloster i väster. I kartmaterial från andra halvan av 1600-talet, antyds att en reglering av gatan har skett och att gatan tidigare sträckt sig tvärs över nuvarande kv Sankt Clemens i öster (Bevaringskommittén 1981:126).

Genomförande och resultat

Med anledning av att Krafringen reparerade en kraftkabel i trottoaren på Bantorgetets södra sida, framför Bantorget 5 (figur 25), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. En yta om cirka 1,70×0,80 m undersöktes, där de moderna bärlagren i form av sand grävdes upp (bilaga 1). Djupet uppgick till som mest 0,70 m. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades vid undersökningen.

Tidsperiod: 2018-12-06

Tidsåtgång: 1 h

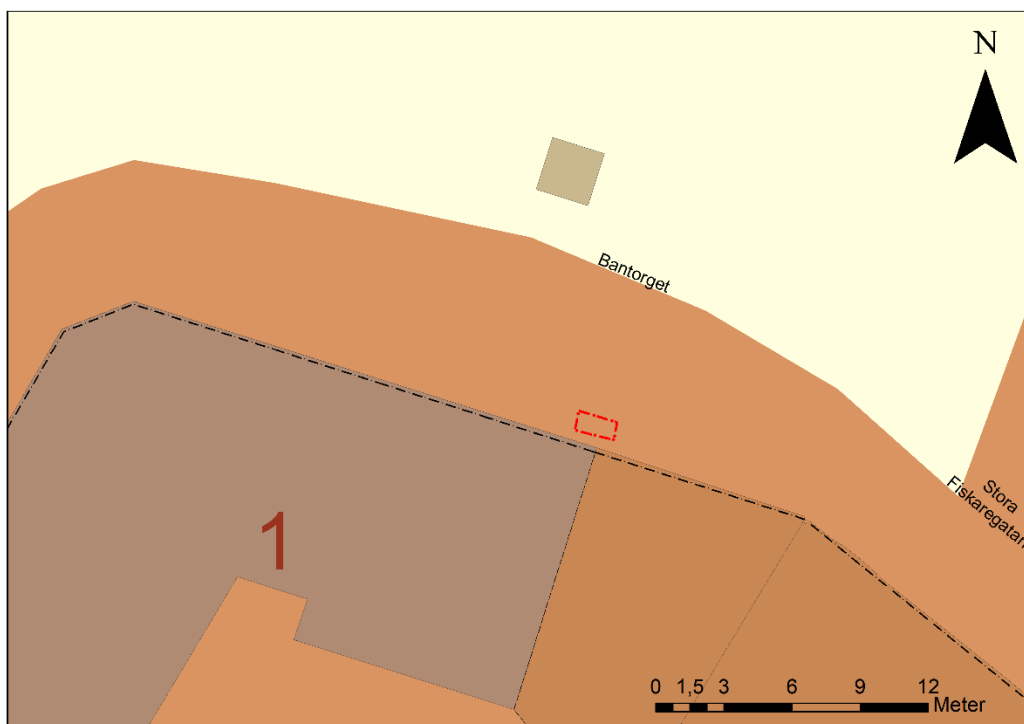
Fältarkeolog: Jan Kockum

Yta: 1,35 m²

Volym: 0,95 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:20

Digitala fotografier: 1 st

Figur 25. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

12. Bytaregatan (A_2019_0001)

Fornlämningsmiljö

Bytaregatan är belägen i nordvästra delen av medeltida stadsområdet. Gatan anses vara utlagd efter reformationen, vars riktning löpte över den nedlagda S:t Jakobs kyrka. Närliggande kvarter är kv Bytarebacken och kv Gråbröder.

Genomförande och resultat

Med anledning av ett brott på kabel till en belysningsstolpe i Bytaregatan (figur 26), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Ett halvmåneformat schakt, cirka 1,80×0,80 m stort och mellan 0,35–0,50 m djupt upptogs i trottoaren utanför Bytaregatan 6A. I schaktet påträffades endast moderna fyllningsmassor i form av grus.

Tidsperiod: 2019-01-09

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Mattias Karlsson

Yta: 1,44 m²

Volym: 0,58 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:20

Digitala fotografier: -

Figur 26. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

13. Lilla Fiskaregatan

Fornlämningsmiljö

Lilla Fiskaregatan löper från centrala delen till västra delen av medeltida stadsområdet. Gatan anses vara en av de äldsta gatorna i Lund, av medeltida ursprung och omnämns år 1288 som *uia piscatorum* / fiskarnas gata (Karlsson 2005:1). Lilla Fiskaregatan ansluter till kv Fiskaren och kv Sankt Clemens i söder, samt till kv Apotekaren och kv Sankt Jakob i norr. I väster mynnar gatan ut mot Bantorget och i öster mot Stortorget. År 1997 genomfördes en arkeologisk förundersökning i Lilla Fiskaregatans västra del där det påträffades, under ledningar, intakta kulturlager vid ett djup av 1,30 m. Intakta kulturlager innehöll bland annat trärester (Karlsson 2005:1).

Genomförande och resultat

A_2019_0008 Lilla Fiskaregatan 6A

Med anledning av att Kraftringen installerade en ljuskälla på Lilla Fiskaregatan, framför Lilla Fiskaregatan 6A (figur 28), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Ett långsmalt schakt om cirka 9×1 m upptogs (figur 27), djupet uppgick till 0,40 m. I ena änden, där ljusfundamentet placerades, där uppgick djupet dock till 1 m. Endast moderna bärlager och fyllnadsmassor påträffades (se detaljerad planritning i Bilaga 1). I botten av den djupaste delen av schaktet framkom, direkt under de moderna massorna, blålera på cirka 0,80 m djup vilket visar att ytan tidigare har varit avschaktad.

Tidsperiod: 2019-02-20

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Jan Kockum

Yta: 9 m²

Volym: 4 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

1 sektionsritning i skala 1:20

Digitala fotografier: 4 st

Figur 27. Vy över arbetsområdet, fotografiet taget från öster.

Figur 28. Planritning över schaktningsområdet, Lilla Fiskaregatan 6A, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

A_2019_0052 Lilla Fiskaregatan 8–10

Med anledning av en dragning av optokabel på Lilla Fiskaregatan 8–10 (figur 30), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Gatstenen flyttades och det grävdes cirka 0,35 m ner i bärlagren där de befintliga kablarna låg (figur 29). Schaktets bredd var cirka 0,80 m. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades och inga fynd togs till vara.

Tidsperiod: 2019-08-20

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Linnea Lidh

Yta: 2,5 m²

Volym: 0,9 m³

Ritningar: -

Digitala fotografier: 7 st

Figur 29. Vy över arbetsområdet på Lilla Fiskaregatan 8 – 10.

Figur 30. Planritning över schaktningsområdet, Lilla Fiskaregatan 8–10, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

A_2019_0084 Lilla Fiskaregatan

I samband med lagning av två kabelfel på Lilla Fiskaregatan (figur 31), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. I schakt 1 frilades befintliga kablar på ett djup av 0,50 m under marknivå (figur 32a), enbart bärlager av sand påverkades. Schaktets storlek uppmättes till 2,20 m långt och 0,35 m brett. I schakt 2 framkom elkabeln på 0,65 meter djup och även i detta fall grävdes enbart bärlager av sand igenom (figur 32b). Detta schakt uppmättes till 1,70×0,35 m. Inga äldre kulturlager påträffades i något av schakten och inga fynd omhändertogs.

Tidsperiod: 2019-10-17

Tidsåtgång: 2 h

Fältarkeolog: Linnea Lidh

Yta: cirka 1,4 m²

Volym: cirka 0,8 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 4 st

Figur 31. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Figur 32a och b. Vy över arbetsområdet, Schakt 1 till vänster sedd från väster och schakt 2 till höger i bild sedd från öster.

14. Gyllenkroks Allé (A_2019_0009)

Fornlämningsmiljö

Gyllenkroks allé är belägen i den sydvästra delen av medeltida stadsområdet. Det är en relativt ny gata och anlades i början på 1900-talet då den obebyggda marken i området skulle exploateras för bostadsbebyggelse (Bevaringskommittén 1981:22).

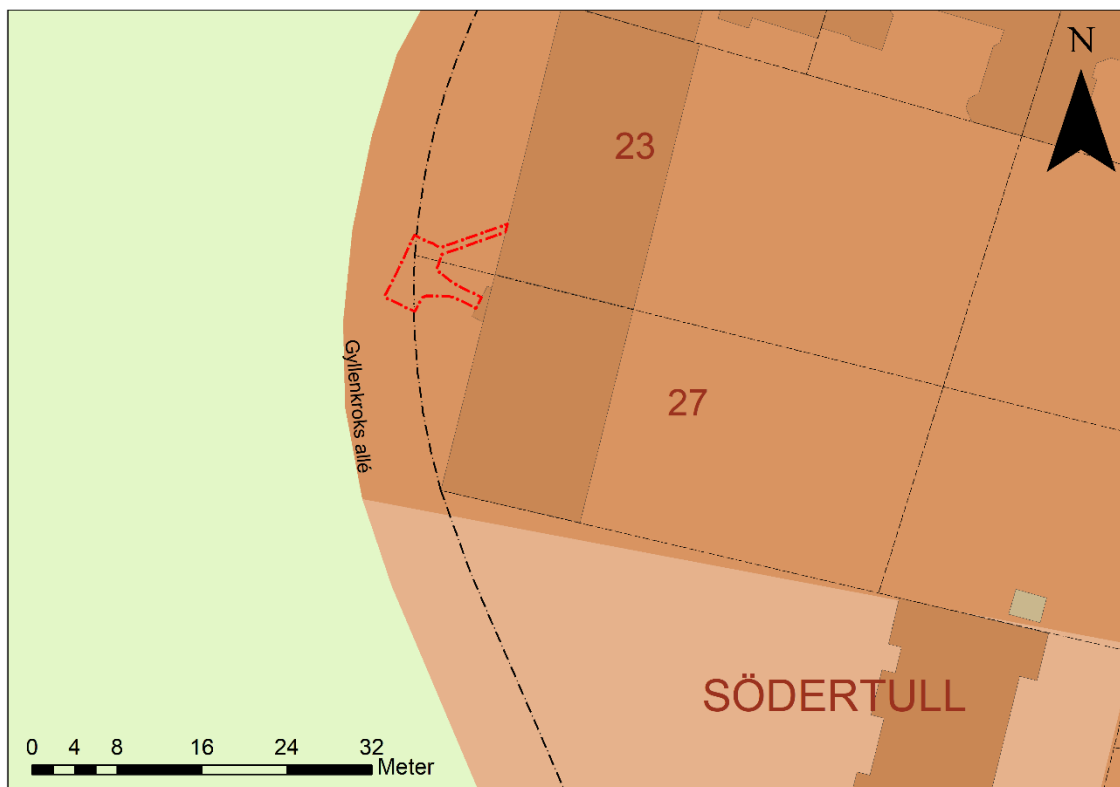
Genomförande och resultat

Med anledning av att Krafringen lade om fjärrvärme i trottoaren och upp mot fastigheten vid Gyllenkroks allé nr 21 (figur 33–34), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. En yta om cirka 25 m² upptogs, men berörde endast omläggning av fjärrvärmerör i äldre schakt. Området var kraftigt skadat till följd av tidigare ingrepp i form av frischakt för befintlig huskropp, kabel- och ledningsdragnings, bortplockade brännoljetank samt två stycken fjärrvärmekasuner. Vare sig intakta medeltida kulturlager eller fynd fanns bevarade (se detaljerad planritning i Bilaga 1). Djupet uppgick till 1,60 m där morän påträffades.

Tidsperiod: 2019-02-11
Tidsåtgång: 3 h
Fältarkeolog: Stefan Larsson
Yta: 25 m²
Volym: 40 m³
Ritningar: 1 planritning i skala 1:100
Digitala fotografier: 7 st

Figur 33. Vy över arbetsområdet, fotografiet taget från väster.

Figur 34. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

15. Sankt Annegatan, Stora Tomégatan, Tomégapsgatan (A_2019_0010)

Fornlämningsmiljö

Gatorna Sankt Annegatan, Stora Tomégatan och Tomégapsgatan är alla belägna i den nordöstra delen av medeltida stadsområdet och tillsammans omger gatorna kv Kulturen. Gatorna är av medeltida ursprung och Stora Tomégatan samt Tomégapsgatan leder fram till Tomégapet i öst, vilket var den nordöstra utfarten i stadsvallen.

Genomförande och resultat

Med anledning av en fiberdragning i gatorna norr och väster om kvarteret Kulturen (figur 37), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Totalt grävdes en sammantagen volym av 147,40 m³ med ett genomsnittligt djup av 0,55 m. De kulturlager som påträffades var kraftigt omrörda och fragmenterade (se detaljerad planritning i Bilaga 1). Ställvis påträffades rester av en yngre gatubeläggning i form av kullersten, i Sankt Annegatan (figur 35–36). I övrigt påträffades rikligt av moderna bärlager.

Tidsperiod: 2019-02-26 t.o.m. 2019-03-14

Tidsåtgång: 10 h

Fältarkeolog: Linda Billström

Yta: 168 m²

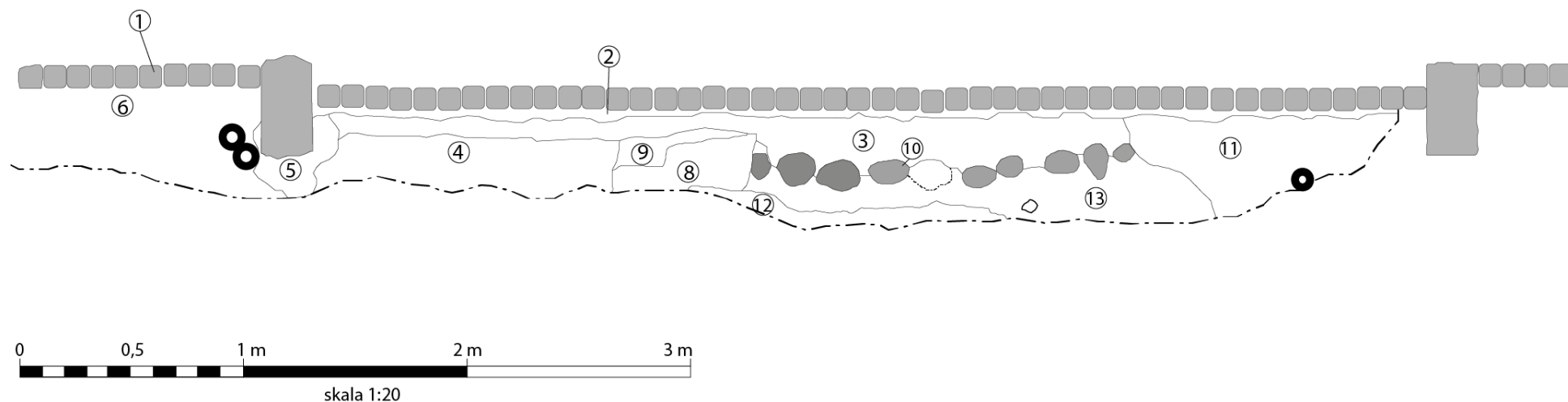
Volym: 147,40 m³

Ritningar: 2 planritningar i skala 1:400 och 1 sektionsritning i skala 1:20

Digitala fotografier: 10 st

Figur 35. Sektion nr. 1 i Sankt Annegatan, mittersta delen med bland annat lager 10 och 12. Fotografiet taget mot söder.

Figur 36. Sektionsritning i Sankt Annegatan. Sektion mot söder.

1. Gatsten, granit.

2. Sättsand, mörkt beigegul/ brun, finkornig. Tillkommit i samband med läggning av gatsten.

3. Bärlager. Makadam och grus, gråvit tunn mörkare horisont under, mot lager 4.

4. Finkornig mörkgul sand.

5. Gråvitt bärlager, samma som lager 3.

6. Brunbeige grovkornig sand. Använd som fyllning och sättsand i trottoar.

7. Ledningar, synliga i schaktet.

8. Nedgrävning för trolig avloppsledning, vilken ej syntes i sektion. Fyllning av gråvit, mycket finkornig sand. I övre delen stråk av svartgrå silt, troligen från äldre lager som grävts igenom.

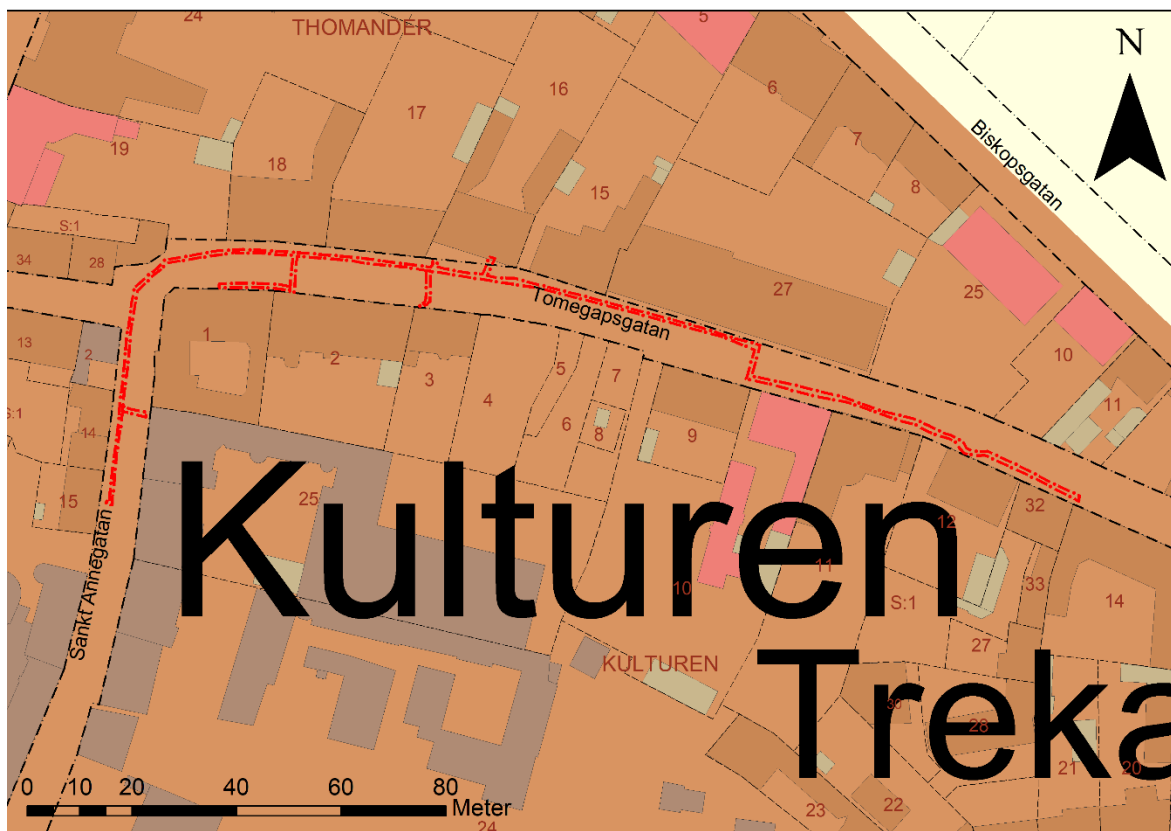
9. Grövre bärlager bestående av makadam samt ljus gråvit grovkornig sand.

10. Marksten i äldre gatubeläggning, delvis bevarad, i sektionen syns håligheter efter stenar som rivits ut i samband med schaktningen.

11. Sättsand, liknande lager 4, men ej tillkommit samtidigt i nedgrävning för ledning 7.

12. Raseringslager med mycket sot, lager av svartgrå silt med riklig förekomst av kalkbruk, tegelfnas, enstaka tegelbrockor, eldpåverkade djurben samt enstaka tänder, troligen nötboskap. Inga bearbetade djurben. 1 fragment. Medeltida taktegel (munk/nunnetegel) mot botten, uppblandat med klumpar av blålera. Oklart om blåleran härrör från konstruktionen av den äldre gatan (10). Ej in-situ.

13. Raseringslager bestående av finkornig silt, tegelkross och kalkbruk. Enstaka större bitar tegel och kalkbruk. Förefaller ha använts till underlag/bärlager till den överliggande gatubeläggnings (10). Tolkas vara dit lagd och således ej in-situ. Lager 12 är troligen en del av samma händelse, konstruktionen av lager 10, men skiljer sig så mycket från lager 13 att det fått eget nr.

Figur 37. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

16. Mårtenstorget (A_2019_0019)

Fornlämningsmiljö

Mårtenstorget är belägen i östra/centrala delen av det medeltida stadsområdet och har utgjort en central del av Lunds stadsbild sedan anläggandet år 1842. Torget gick tidigare under namnet Oxtorget då kreaturshandeln var en av de primära funktionerna. Denna flyttade dock redan under 1800-talets slut till Clemenstorget. År 1907 flyttades kött handeln till den nyöppnade saluhallen, vid torgets västra sida (Karlsson 2002).

Genomförande och resultat

I samband med byte av belysningsfundament i den nordvästra delen av Mårtenstorget (figur 38), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Syftet med arbetet var att byta ut ett trasigt belysningsfundament strax väster om Krognoshuset, i korsningen Mårtenstorget – Svartbrödersgatan. Gatstenarna avlägsnades och belysningsstolpen lyftes bort, därefter tömdes en cirka 1×1 m stor yta kring det trasiga betongfundamentet (figur 39), vilket sedan kunde lossas från elkablar och bytas ut. Schaktet var uppfyllt av packsand från tidigare byten av fundament, ned till schaktbotten vid ett djup av 1,15 m. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades.

Tidsperiod: 2019-03-18

Tidsåtgång: 1 h

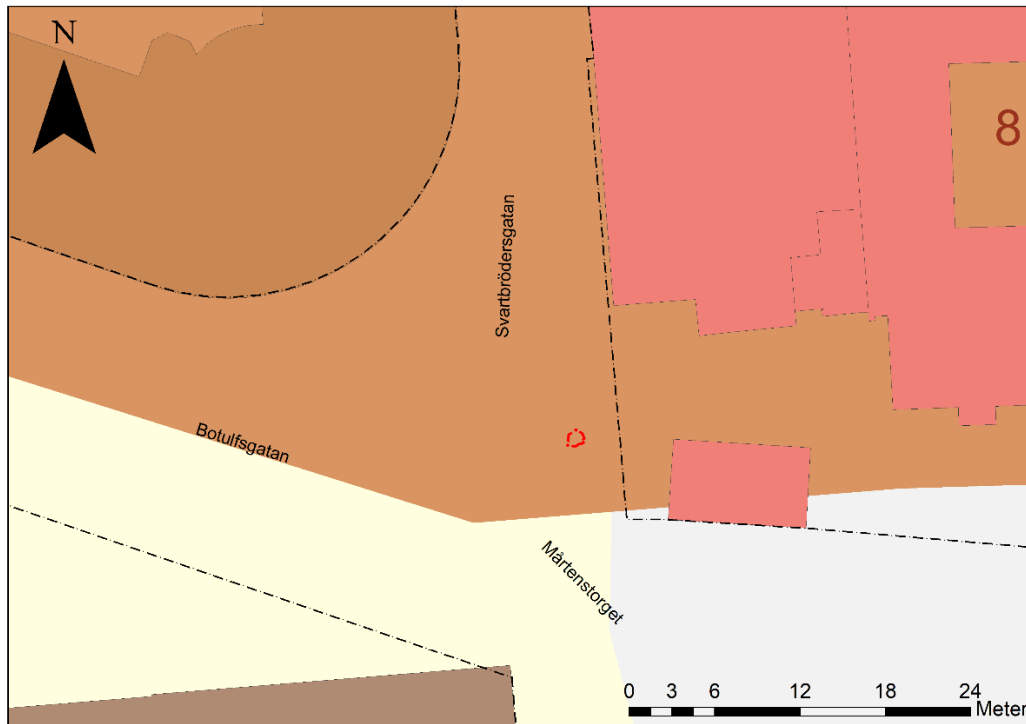
Fältarkeolog: Linda Billström

Yta: 1 m²

Volym: 1,15 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:200, 1 planritning i skala 1:400.

Digitala fotografier: 10 st

Figur 38. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Figur 39. Vy över schaktet, upptagning av fundament.

17. Bankgatan (A_2019_0039)

Fornlämningsmiljö

Bankgatan är belägen i sydöstra delen av medeltida stadsområdet. Den mellersta och södra delen av nuvarande gatan har tillkommit under sen tid, medan den norra delen har ett medeltida ursprung (Karlsson 2005:1). Gatan löper från Södra Esplanaden i söder, mot Mårtenstorget i norr och ansluter till ett flertal kvarter.

Genomförande och resultat

I samband med kabelnedläggning i trottoar och gata upp mot Bankgatan 22 (figur 40), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Ett i plan L-format schakt om cirka 18 löpmeter, med en bredd om 0,80–1,20 m och ett djup som varierade mellan 0,50–1,10 m upptogs. Schaktet löpte längs med trottoaren på den östra sidan av Bankgatan, för att sedan vika av tvärs över gatan mot adress Bankgatan 22. I trottoaren påverkades endast bärlager och fyllningar i befintliga ledningsgravar. Så även i gatan. I botten av schaktet över gatan framkom emellertid ett lager bestående av gråbrun lera (se detaljerad planritning och sektionssritning i Bilaga 1). Lerlagret såg inte ut att vara kulturpåverkat. Inga intakta medeltida kulturlager påträffades.

Tidsperiod: 2019-05-22

Tidsåtgång: 2 h

Fältarkeolog: Jan Kockum

Yta: 21,6 m²

Volym: cirka 26 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100 med 1 sektion 1:20

Digitala fotografier: 6 st

Figur 40. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

18. Bangatan (A_2019_0043)

Fornlämningsmiljö

Bangatan är belägen i den nordvästra delen av det medeltida stadsområdet och anlades i samband med anläggning av den nya järnvägslinjen år 1856. Kvartersmark från Bytarebacken och Carl Holmberg togs i anspråk för att ge utrymme åt den nya järnvägen samt Bangatan. Bantorget anlades strax efter att järnvägslinjen öppnats (Bevaringskommittén 1981:14, 56). Under årens lopp har området utsatts för många olika typer av förändringar, vilket tydligt kan ses på historiska kartor från 1600-talet och framåt. Området har utgjort en viktig passage in i staden västerifrån. Strax innanför stadsvallen fanns Klosterkyrkan som anlades under 1100-talets mitt som ett nunnekloster av benediktinerorden (Blomqvist 1951:163ff).

Genomförande och resultat

I samband med en kabeldragning i området kring Bangatan 4b och i området på Bantorget västra (figur 42), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktet i området kring Bangatan 4B var mycket grund då ett flertal befintliga ledningsdragningar förhindrade ett djupare ingrepp i fornlämning. Inga intakta medeltida kulturlager dokumenterades.

I området på västra sidan om gatan förlades ett schakt tvärs över ytan, runt om den befintliga planteringsytan och in till ett elskåp. Djupet på schaktet var omkring 0,50 m med en bredd av 0,50 m. Under bärlager på omkring 0,20 m påträffades omrörda kulturlager med inslag av koks, porslin och yngre rödgerskeramik. En tegelmur i SV-NÖ orientering framkom 0,20 m under dagens marknivå med en bredd av omkring 0,40 m. Teglet såg relativt modernt ut och härstammar troligen från en gestaltning av 1930-talets bantorg. Inga intakta medeltida kulturlager framkom, men massorna var hämtade från äldre kulturjordar vilket den gråsvarta feta leran antydde.

Tidsperiod: 2019-05-20 t.o.m. 2019-05-22

Tidsåtgång: 5 h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: cirka 20 m²

Volym: cirka 10 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:400

Digitala fotografier: 9 st

Figur 41. Vy från väster mot Bantorget i öst. Schaktet följde planteringens rundning.

Figur 42. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

19. Sandgatan (A_2019_0059)

Fornlämningsmiljö

Sandgatan är belägen i den norra delen av medeltida stadsområdet. Gatan löper från dåtida stadsvallen i norr ned till stadens centrala del, till Lundagården och Domkyrkan i södra riktningen.

Genomförande och resultat

I samband med ett akut kabelbrott i trottoaren utanför Sandgatan 16, kv Thomander 1, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut (figur 43). Schaktet i trottoaren omfattade en yta av cirka 6,80×1,00 m, med ett schaktdjup på 0,80 m. Endast modernt fyllnadslager i form av gulgrå sand påträffades. Inga intakta medeltida kulturlager framkom.

Tidsperiod: 2019-07-11

Tidsåtgång: 1 h

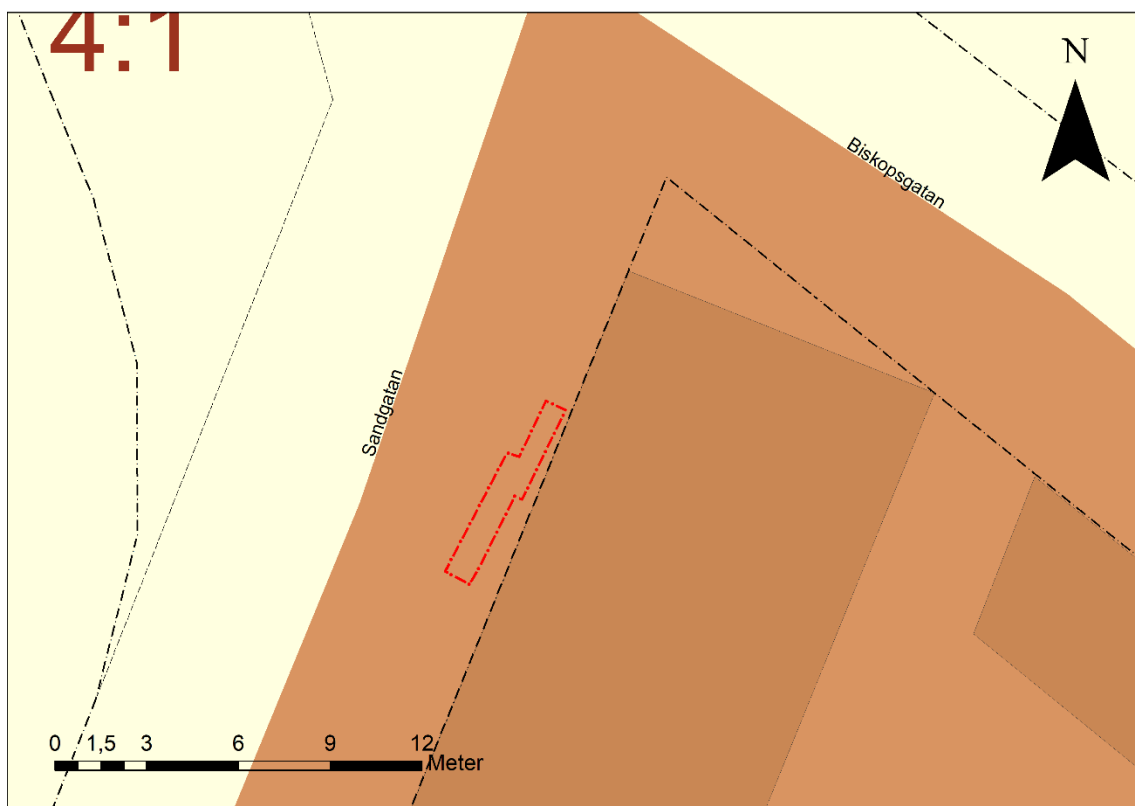
Fältarkeolog: Linda Billström

Yta: 6,8 m²

Volym: 5,40 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:200

Digitala fotografier: -

Figur 43. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

20. Kiliansgatan

Fornlämningsmiljö

Kiliansgatan är belägen i den centrala delen av medeltida stadsområdet och strax söder om Domkyrkan. Gatan ligger norr om kv Svartbröder och den äldsta bebyggelsen i kvarteret är daterade till omkring år 1050, där gatorna runt kvarteret troligen är av tidigmedeltida ursprung och kvarterets tomt har kvar sin ursprungliga form (Bevaringskommittén 1983:167).

Genomförande och resultat

A_2019_0038 Kiliansgatan 4

Schaktet var cirka 10,50×0,40 m stort och mellan 0,60 - 0,70 m djupt (figur 46). I mellersta delen av schaktet påträffades ett lager med rostfärgad lera och sand, följt av ett omrört kulturlager som bestod av svart fet lerig silt, innehållandes rikligt med lera, kalkinslag, rött tegelfragment och fynd av keramik av typen yngre rödgods (figur 44). I östra delen av schaktet påträffades (samma som ovannämnda) omrörda kulturlager in mot husbyggnad (figur 45). Inga fynd insamlades.

Tidsperiod: 2019-07-01

Tidsåtgång: 1,5 h

Fältarkeolog: Truls Månsson.

Yta: 4,20 m²

Volym: 2,94 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

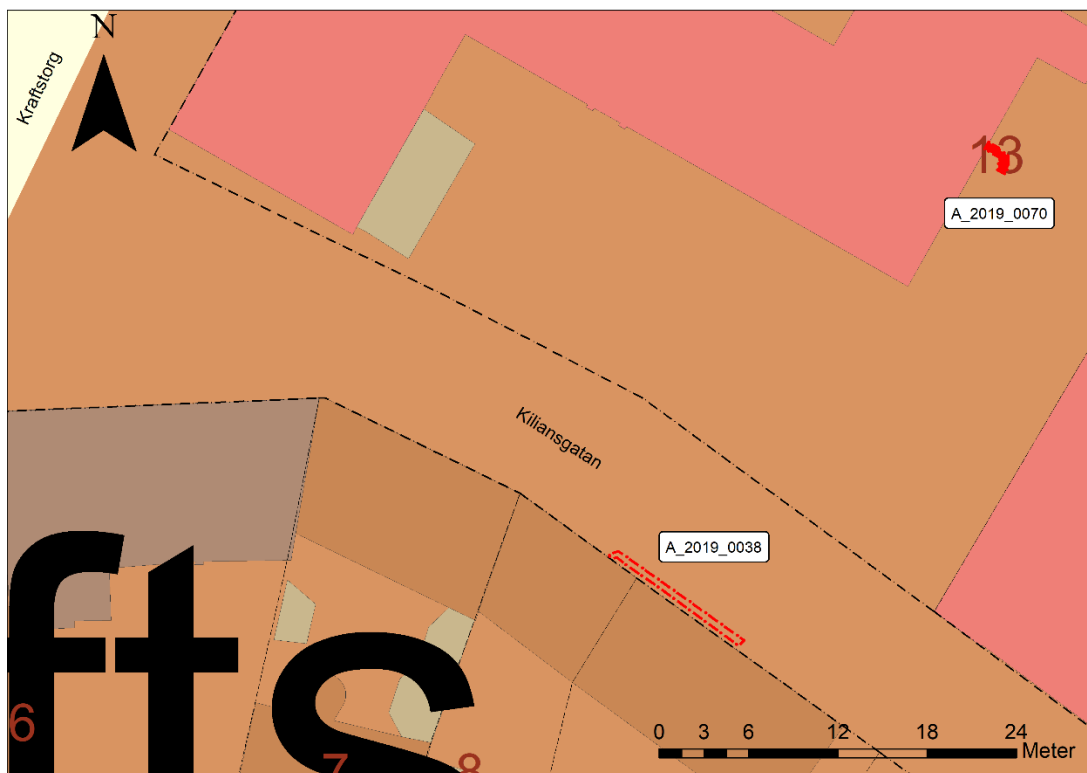
Digitala fotografier: 5 st

Figur 44. Sektion med rostfärgat parti ovan omrörda kulturlager.

Figur 45. Vy över schaktningsområdet, Kiliansgatan 4.

Figur 46. Planritning över schaktningsområdena, schaktens läge längs Kiliansgatan 4 och på parkering till Kiliansgatan 5, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

A_2019_0070 Kiliansgatan 5

I samband med en ny fiberdragning till fastigheten på Kiliansgatan 5 (figur 46), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktet grävdes från husväggen och cirka 2 m åt sydöst, med en bredd på 0,50 m och mellan 0,50–0,60 m djup. Under kullersten och bärlager framkom kulturpåverkad jord som befintliga kablar låg i (figur 47). Inga intakta medeltida kulturlager påträffades.

Tidsperiod: 2019-09-02

Tidsåtgång: 1 h

Fältarkeolog: Linnea Lidh

Yta: 1 m²

Volym: cirka 0,60 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 3 st

Figur 47. Vy över schaktet från sydöst, Kiliansgatan 5.

21. Grönegatan (A_2019_0076)

Fornlämningsmiljö

Grönegatan är belägen i den sydvästra delen av det medeltida stadsområdet och har medeltida ursprung, äldsta belägg år 1496 (Andrén 1980:21). Området bestod under medeltiden av stora tomter med gles bebyggelse, först vid 1800-talet började tomterna bli mer tätbebyggda (Bevaringskommittén 1981:16).

Genomförande och resultat

I samband med en ny fiberdragning på Grönegatan (figur 48), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktet grävdes 6 m i nord-sydlig orientering, samt cirka 7 löpmeter i östvästlig orientering över gatan. Bredd på schaktet var omkring 0,50–0,80 m och cirka 0,80 m djup. Under gatsten och bärlager framkom kulturpåverkad jord i ett mindre område, vid 0,80 m djup framkom även ett humanben, troligen en grav på den medeltida kyrkogården som fanns i området (se detaljerad planritning i Bilaga 1). I övrigt dokumenterades inga intakta medeltida kulturlager. Inga fynd tillvaratogs.

Tidsperiod: 2019-11-04

Tidsåtgång: 1 h

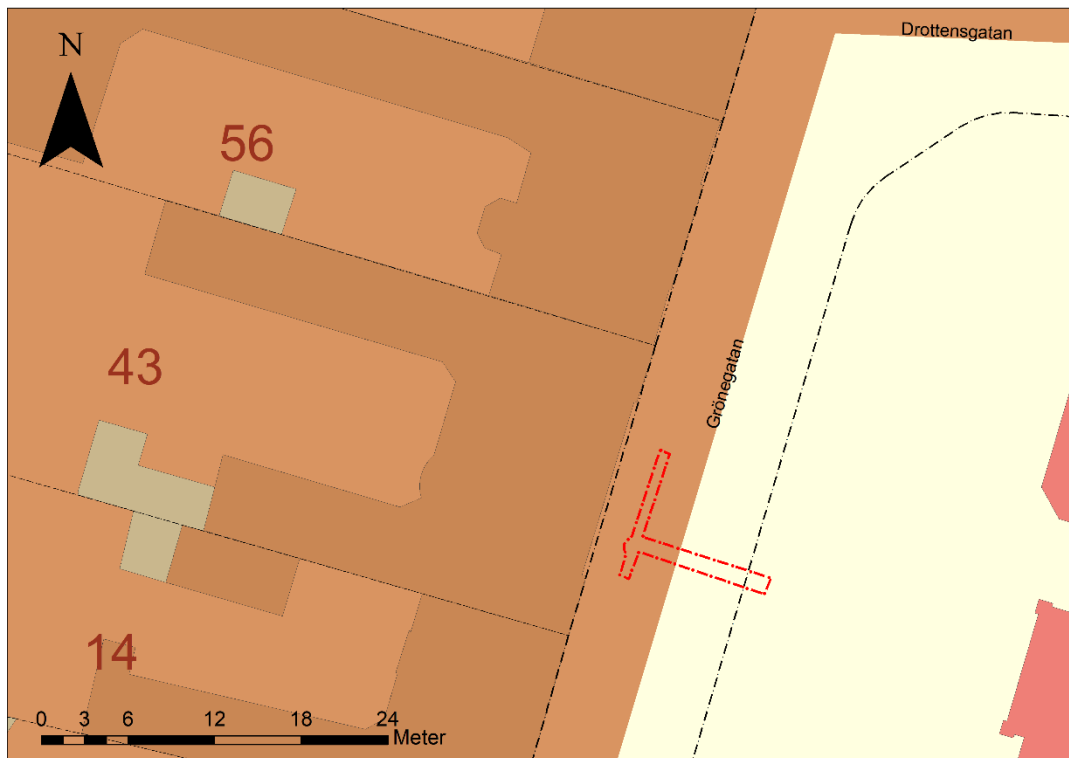
Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: cirka 10 m²

Volym: cirka 8 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: -

Figur 48. Planritning över schaktningsområdet, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

22. Magle Lilla Kyrkogata / Östra Vallgatan (A_2019_0079)

Fornlämningsmiljö

Magle Lilla Kyrkogata är belägen i den östra delen av det medeltida stadsområdet. I östvästlig riktning löper gatan från nuvarande kv Döbeln och ansluter till Östra Vallgatan. Mitt i sin sträckning passerar gatan omedelbart söder om läget för den medeltida kyrkan S:t Maria Magle. Kyrkan omnämns första gången år 1222 och revs antagligen kort efter år 1580, men dess kyrkogård användes fram till och med år 1816. En mindre omfattande schaktdokumentation som utfördes i samband med en ledningsgrävning år 1971 tyder på att kyrkogården vid någon tidpunkt sträckt sig ut cirka tre meter i nuvarande gatumark (Bevaringskommittén 1983:94, Andrén 1984:76). Gatan kan följas bakåt genom kartmaterial till 1600-talet och har sannolikt ett medeltida ursprung (Andrén 1980:51).

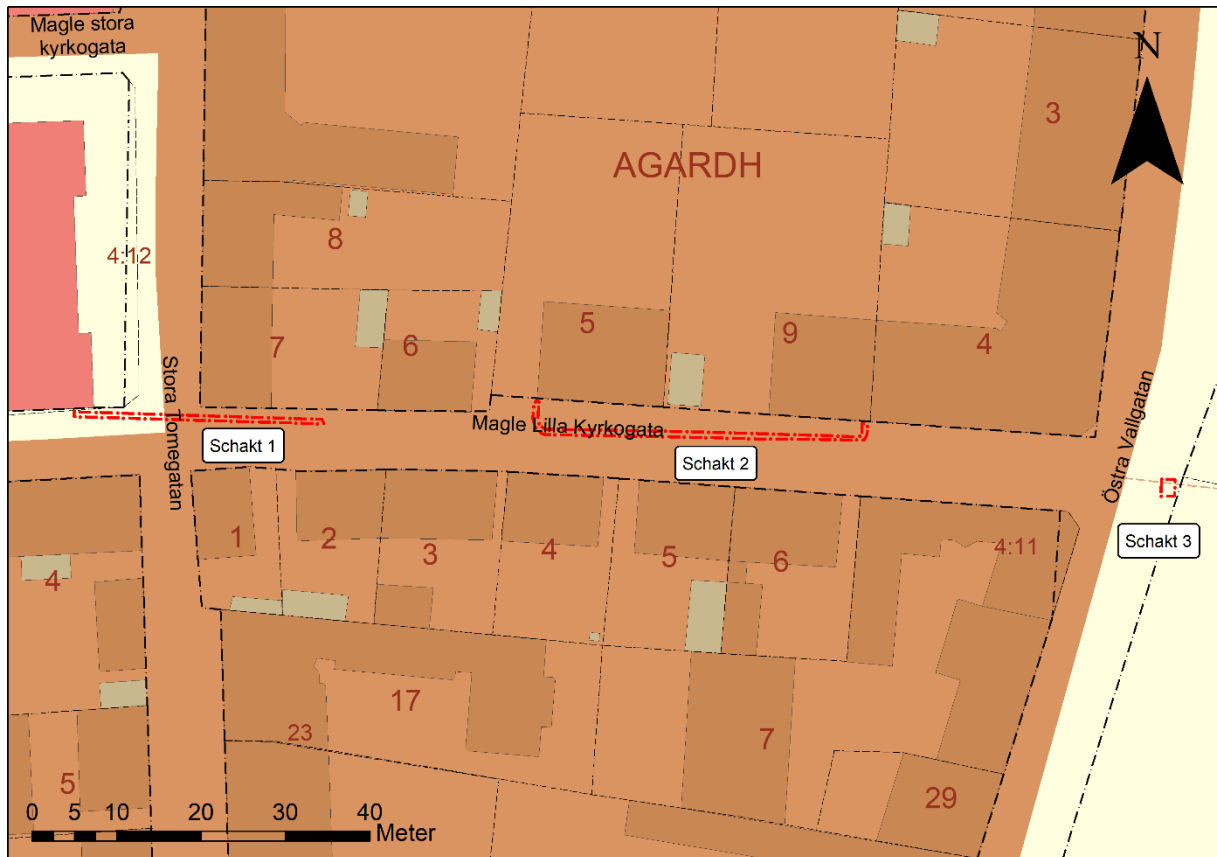
Östra Vallgatan följer Lunds medeltida vall och vallgrav. Vallen nämns första gången år 1134, men när befästningen först restes är oklart. I korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen låg den östra passagen ut från staden, den så kallade Österport eller Sankt Mårtens port. (Andrén 1980:8, 20f). Östra Vallgatan lades ut under senare delen av 1800-talet då vallen blev ett hinder för den växande staden. (Bevaringskommittén 1980:20).

Genomförande och resultat

I samband med en reparation av ett kabelbrott i trottoaren längs med den norra sidan av Magle Lilla Kyrkogata samt i trottoaren mellan Östra Vallgatan och Botaniska trädgården (figur 49), utfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut.

Totalt upptogs tre schakt, varav två i trottoaren längs med norra sidan av Magle Lilla Kyrkogata. Det västligaste schaktet av dessa två var cirka 24 m långt, 0,30–0,45 m brett och 0,45 m djupt. Endast bärlager och fyllnadsmassor i form av mörkgul grov sand framkom. Ett stort antal kablar fanns nedgrävda i hela trottoarens bredd och en ny kabel lades ned i ett tidigare grävt kabelschakt.

Det andra schaktet var cirka 31 m långt och 0,20–0,30 m brett (figur 50). Djupet varierade mellan 0,30 m i schaktets västra del och upp emot 0,50 m i dess östra del. Även här fanns ett stort antal kablar nedgrävda i hela trottoarens bredd, cirka 0,25 m under trottoarbeläggningen. I schaktets västra del framkom endast moderna fyllnadsmassor, men i den östra delen framkom omrörda kulturlager bestående av gråsvart smetig lera med förekomst av enstaka tegelkross, djurben och träkol. Kulturjorden var omrörd och har troligen lagts tillbaka i schaktet efter avslutat arbete, då det i schaktbotten framkom gult glaserat tegel, vilket lagts över en äldre kabel.

Figur 49. Planritning över schaktningsområden, schakt 1–3, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Figur 50. Östra delen av schakt 2 längs med Magle Lilla Kyrkogata. I schaktväggen syns de gråsvarta återfyllda kulturlagren.

I trottoaren mellan Östra Vallgatan och Botaniska trädgården grävdes ett tredje schakt som var cirka 1,65 m långt, 0,70 m brett och 0,65 m djupt. I schaktet fanns ett flertal ledningar på olika nivåer under trottoarbeläggningen, vilket innebar att schaktningen gjordes för hand. De söndriga elkablarna påträffades på ett djup av 0,60 m (figur 51). Över elledningarna låg gult tegel och därefter hade schaktet återfyllts med grå kulturjord. På cirka 0,40 m djup fanns moderna kablar vilket innebar att det inte fanns intakta medeltida kulturlager kvar i schaktet.

Tidsperiod: 2019-10-02 t.o.m. 2019-12-12

Tidsåtgång: 5 h

Fältarkeolog: Linda Billström

Yta: 17 m²

Volym: 7,50 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:400, 1 sektionsritning i skala 1:20.

Digitala fotografier: 13 st

Figur 51. Schaktet mellan Botaniska trädgården och Östra Vallgatan. I schaktväggen syns de återfyllda kulturlagermassorna.

23. Lilla och Stora Gråbrödersgatan

Fornlämningsmiljö

Lilla och Stora Gråbrödersgatan är belägna i den centrala delen av det medeltida stadsområdet, strax väster om Domkyrkan och gatorna är av medeltida ursprung. Den äldsta bevarade bebyggelsen finns bland annat vid Stora Gråbrödersgatan, resterna av 1700-tals korsvirkesgårdar (Bevaringskommittén 1981:92). Närliggande kvarter i väster är kv Gråbröder, vars konvent grundades år 1238. År 1438 inrättades även ett studium generale på klostret, vilket innebar att Nordens första universitet var upprättat (Blomqvist 1951:185). Kvarteret är bland de största i stadskärnan.

Genomförande och resultat

A_2018_0073 Stora Gråbrödersgatan / Klostersgatan

I samband med sättning av brunn utfördes schaktningsarbete längs Stora Gråbrödersgatan 3b-5b och intill Klostersgatan 9–10, 12 (figur 52–53). Det schaktades ned igenom bärlager och fyllningsmassor till cirka 0,60 m djup under två dagar, därefter skulle arbetet ha fortskridit och djupschakt ska ha upptagits en annan dag, men ingen ytterligare återkoppling till Kulturen gjordes och resten av schaktningsarbetet förblev obesiktigad. Inga fynd framkom.

Tidsperiod: 2019-01-21 t.o.m. 2019-01-22

Tidsåtgång: 3 h

Fältarkeolog: Jan Kockum

Yta: 11,50 m²

Volym: cirka 6,90 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 4 st

Figur 52. Vy över del av schaktet.

Figur 53. Planritning över schaktningsområden i Klostergatan samt Stora Gråbrödersgatan, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

A_2019_0080 Lilla och Stora Gråbrödersgatan

I samband med byte av mast, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktet grävdes i trottoaren och mätte cirka 1,55×1,20 m (figur 54–55). Den södra delen av schaktet var 0,45 m djupt medan det i den norra delen var 1,60 m djupt där masten hade stått. I större delen av schaktet fanns endast moderna fyllnadsmassor i form av bärlager och grus, vilket påförts vid tidigare schaktningsarbeten med syfte att dra bland annat elkablar. Den äldre masten var placerad i en rund nedgrävning, cirka 0,45 m i diameter och 1,60 m djup. Ungefär 0,60 m under marknivå syntes intakta gråsvarta kulturlager i schaktkanterna. Gråsvarta intakta kulturlager identifierades vid undersökningen men påverkades inte ytterligare då utbytesmasten placerades i samma nedgrävning som den tidigare. Inga fynd tillvaratogs.

Tidsperiod: 2019-10-07

Tidsåtgång: 2 h

Fältarkeolog: Linda Billström

Yta: 1,85 m²

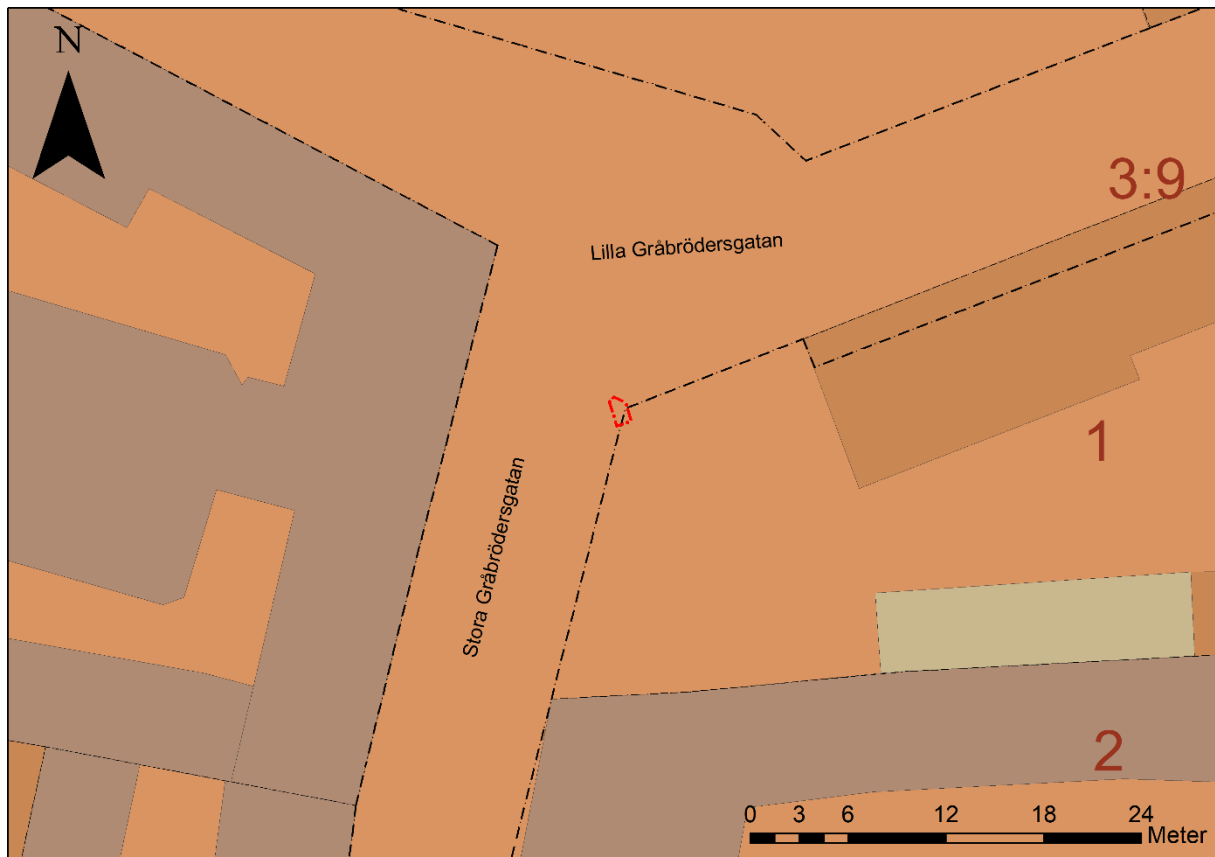
Volym: 2 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 7 st

Figur 54. Vy över schaktningsarbetet från norr.

Figur 55. Planritning över schaktningsområdet mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

24. Östra Vallgatan (A_2019_0081)

Fornlämningsmiljö

Östra Vallgatan följer Lunds medeltida vall och vallgrav. Vallen nämns första gången år 1134, men när befästningen först restes är oklart. I korsningen Östra Vallgatan/Dalbyvägen låg den östra passagen ut från staden, den så kallade Österport eller Sankt Mårtens port. (Andrén 1980:8, 20f). Östra Vallgatan lades ut under senare delen av 1800-talet då vallen blev ett hinder för den växande staden. (Bevaringskommittén 1980:20).

Genomförande och resultat

I samband med utbyte av ett trasigt fundament till en lyktstolpe på Östra Vallgatan (figur 56), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktet var 1×1,40 m och hade ett djup av 1,30 m. Under trottoarens stenläggning framkom enbart bärlager av sand och grus, inga intakta medeltida kulturlager påträffades.

Tidsperiod: 2019-10-09

Tidsåtgång: 1 h

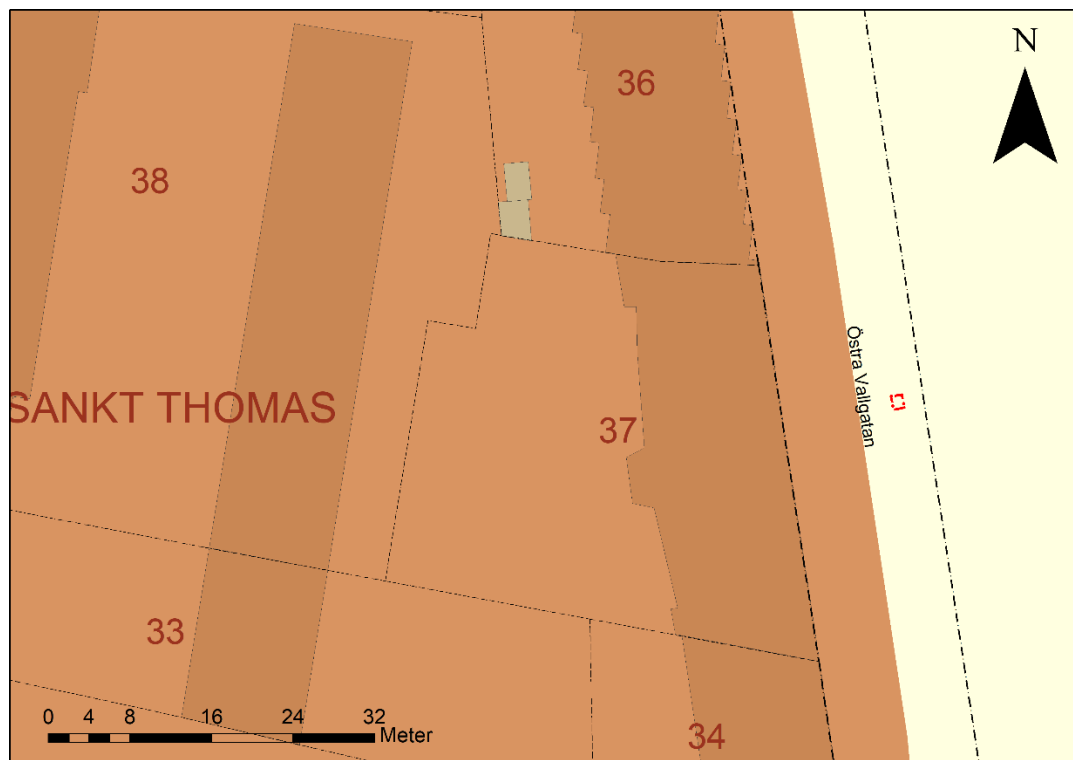
Fältarkeolog: Linnea Lidh

Yta: 1,4 m²

Volym: 1,82 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: -

Figur 56. Planritning över schaktningsområdet mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

25. Lilla Södergatan (A_2019_0082)

Fornlämningsmiljö

Lilla Södergatan är belägen i den södra delen av det medeltida stadsområdet och har medeltida ursprung. Det har tidigare påträffats lämningar av äldre gatubeläggning från 1100–1300 tal (Andrén 1980:46–47).

Genomförande och resultat

I samband med en reparation av ett kabelfel på Lilla Södergatan (figur 57), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Ett schakt grävdes på trottoaren, 0,40×1,2 m stort och hade ett djup av 0,45 m. Under stenläggningen schaktades enbart bärlager bort för att komma åt de befintliga kablarna. Inga intakta medeltida kulturlager påverkades.

Tidsperiod: 2019-10-09

Tidsåtgång: 1 h

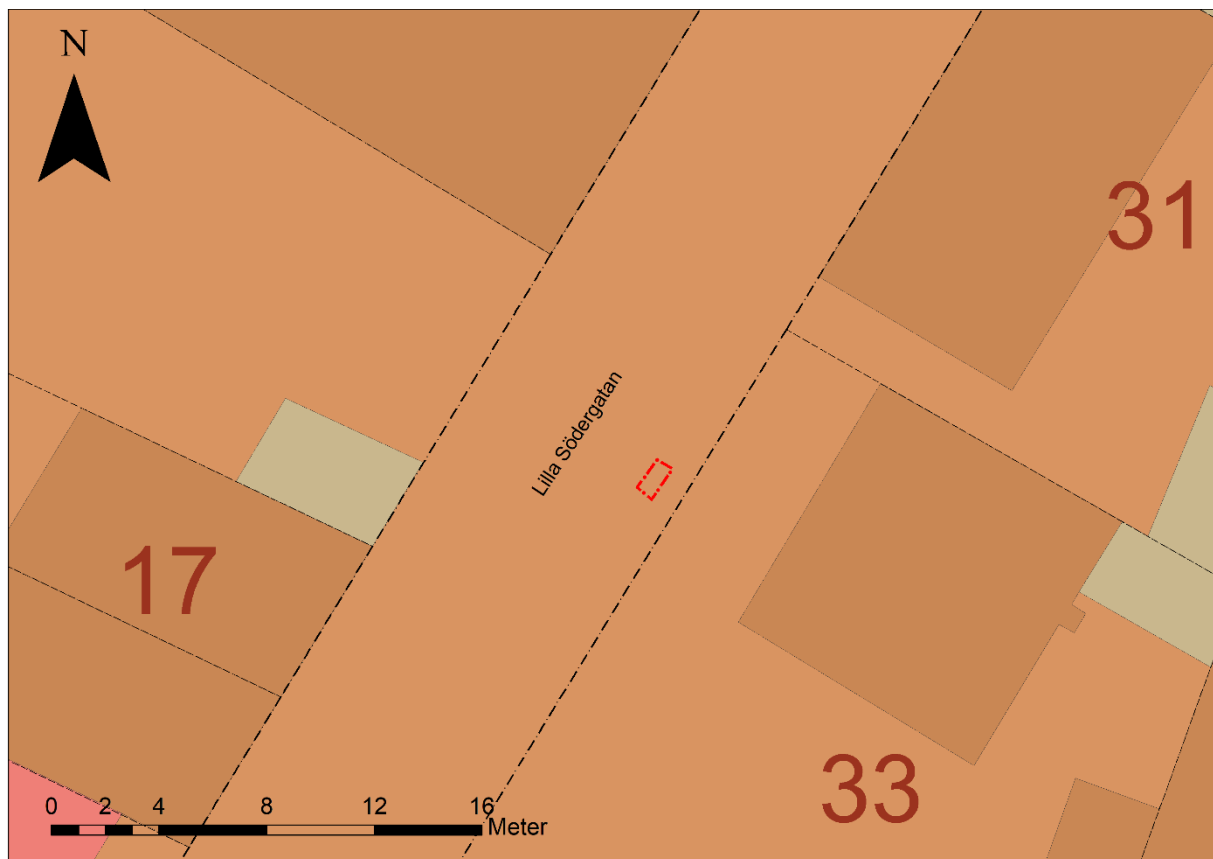
Fältarkeolog: Linnea Lidh

Yta: 0,48 m²

Volym: cirka 0,21 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 2 st

Figur 57. Planritning över schaktningsområdet mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

26. Biskopsgatan (A_2019_0083)

Fornlämningsmiljö

Biskopsgatan är belägen i den nordöstra delen av medeltida stadsområdet och användes under medeltiden för stadens vall och vallgrav (Gardelin 2004:1). År 2002 genomfördes en schaktningsövervakning där det påträffades rester efter vallgrav vid Sölvegatans mynning i Biskopsgatan, vid ett djup av cirka 0,60 m under asfalt och bärlager (Gardelin 2004:2).

Genomförande och resultat

I samband med reparation av ett kabelfel på Biskopsgatan (figur 58), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Stenar avlägsnades och därefter framkom bärlager bestående av sand och grus ner till 0,30 m till 0,55 m djup. Schaktet var 2 × 1,1 m stort. Inga medeltida kulturlager påträffades och inga fynd tillvaratogs.

Tidsperiod: 2019-10-08

Tidsåtgång: 1 h

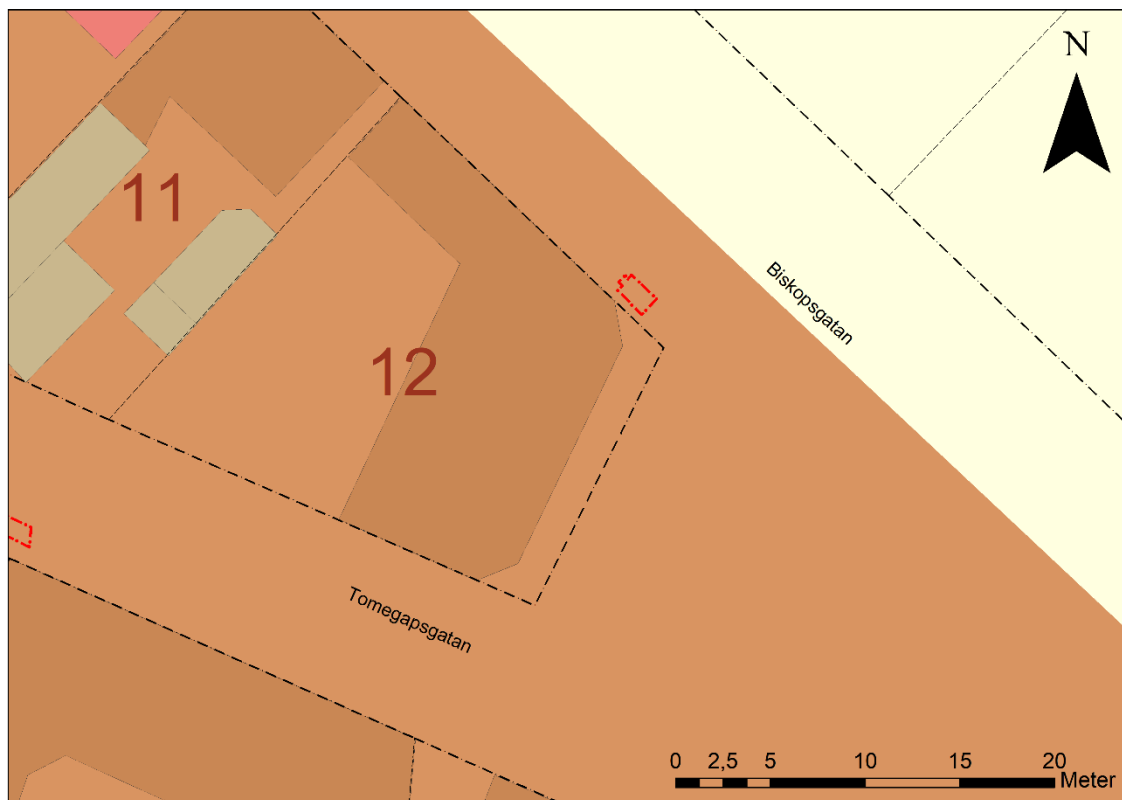
Fältarkeolog: Linnea Lidh

Yta: 2,2 m²

Volym: 1,21 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 2 st

Figur 58. Planritning över schaktningsområdet mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

27. Kyrkogatan 4 (A_2019_0091)

Fornlämningsmiljö

Kyrkogatan är belägen väster om domkyrkan och löper i nordsydlig riktning. I söder ansluter den till Stora Södergatan och i norr till Bredgatan. År 1702 lades Kyrkogatan ut framför Domkyrkan (Wahlöö & Larsson 1996:5, 225). Ragnar Blomqvist har föreslagit att det funnits en äldre genomfartsled på samma sträcka som Kyrkogatan nu är belägen (Blomqvist 1951:38).

Genomförande och resultat

I samband med nedläggning av fiber till fastighet på Kyrkogatan 4 (figur 59), genomfördes en arkeologisk undersökning genom en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktets placering var i trottoaren väster om fastigheten och schaktdjupet var på cirka 0,50 m under marknivå, enbart bärlager av sand grävdes genom. Schaktets storlek uppmättes till 2×0,50 m. I schaktet framkom flera elkablar på schaktbotten. Inga intakta medeltida kulturlager påverkades.

Tidsperiod: 2019-11-11

Tidsåtgång: 1 h

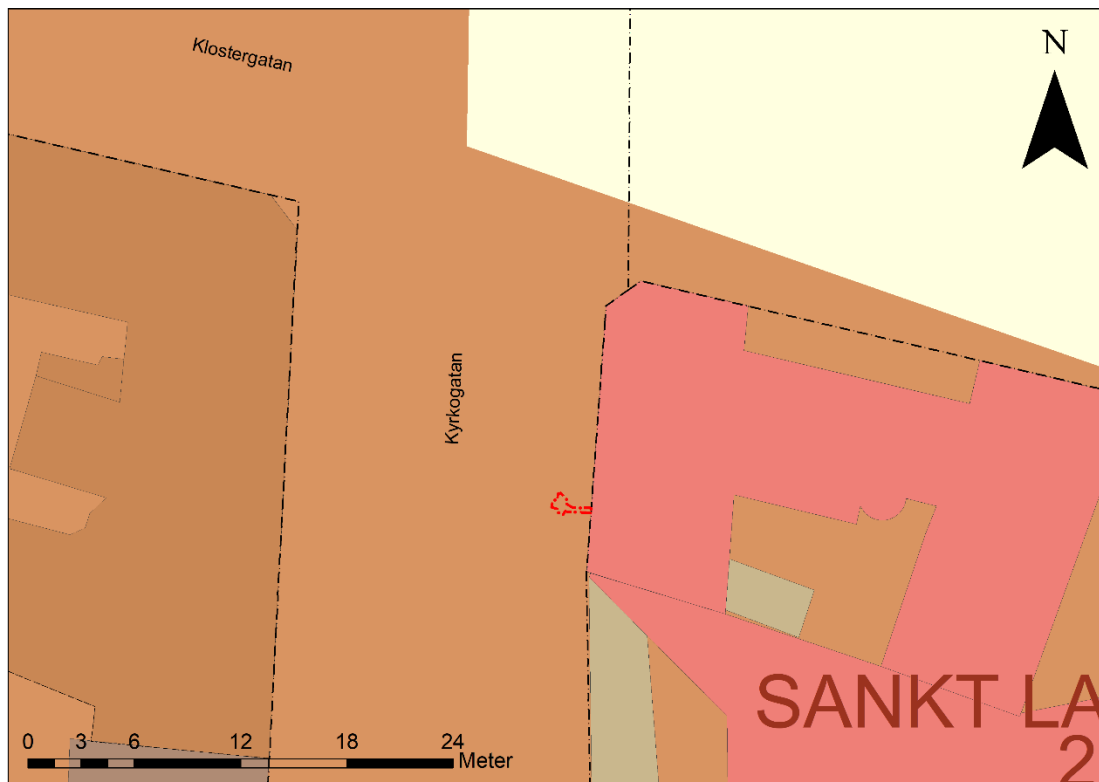
Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 1,50 m²

Volym: 0,90 m³

Ritningar: 1 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 3 st

Figur 59. Planritning över schaktningsområdet mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

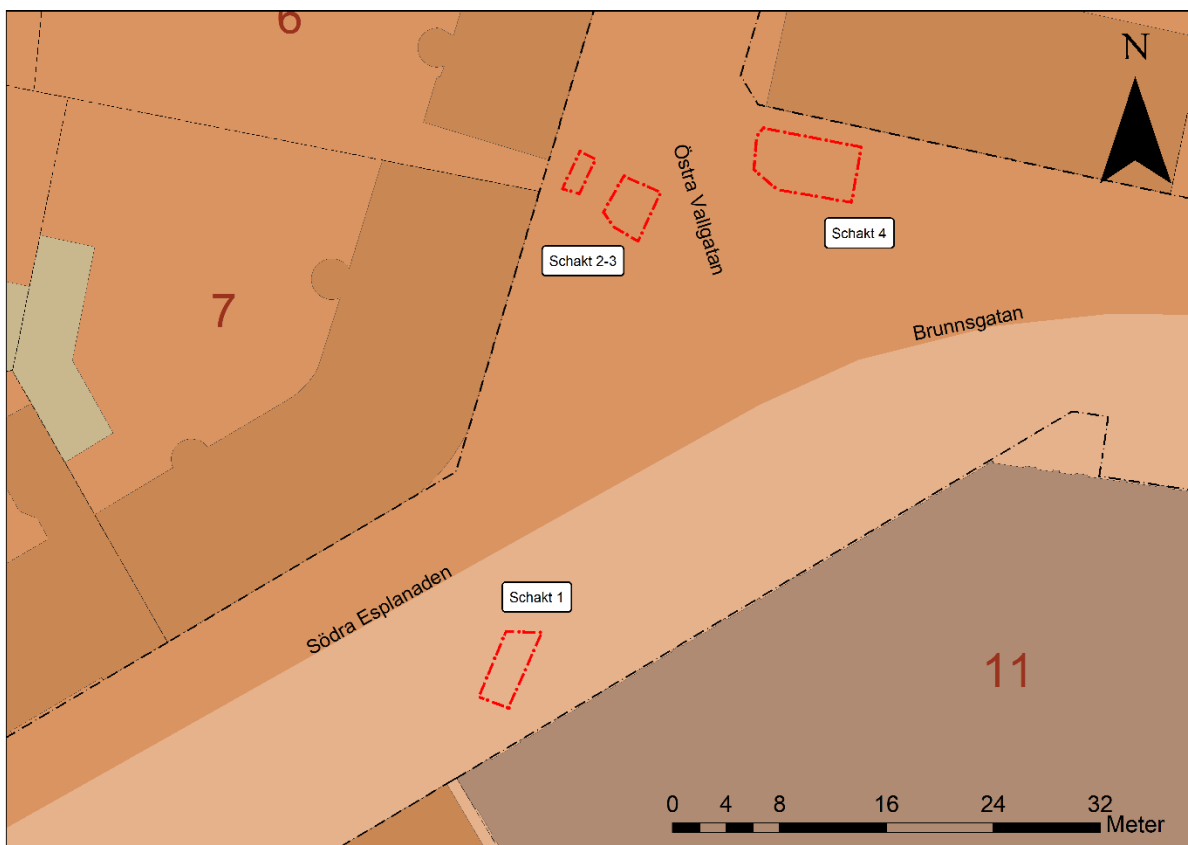
28. Brunnsgatan (A_2019_0103)

Fornlämningsmiljö

Brunnsgatan är belägen i den sydöstra delen av medeltida stadsområdet. Korsningen mellan Brunnsgatan och Östra Vallgatan är belägen i det var som en gång var den medeltida stadens vall och vallgrav.

Genomförande och resultat

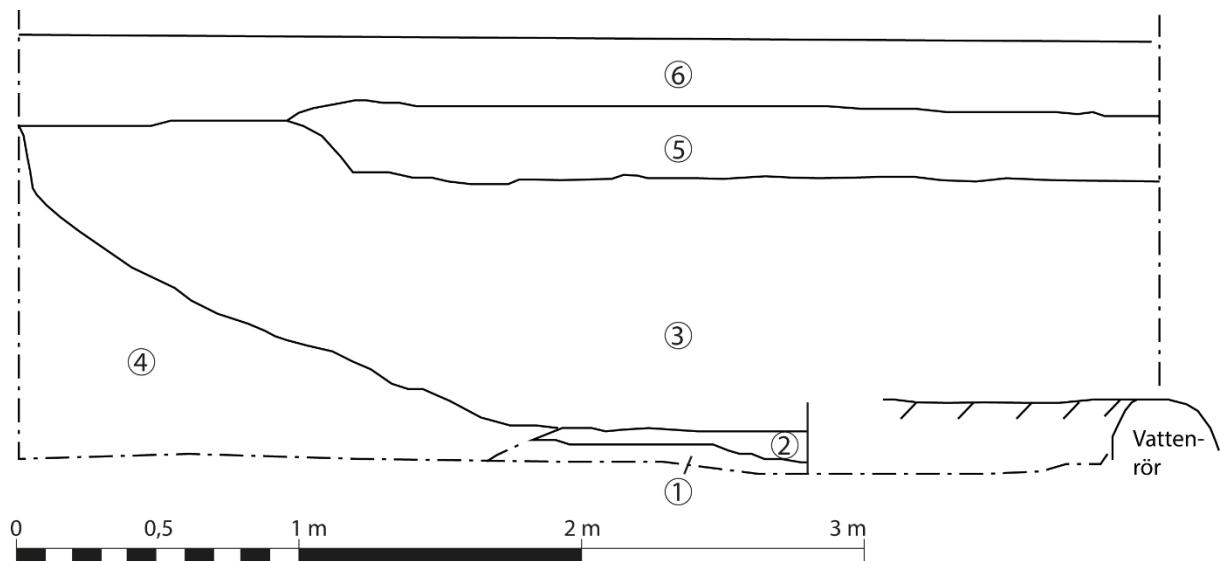
I samband med nedläggning av fiber och anslutning av fjärrvärme till fastigheter på Östra Vallgatan (figur 60), genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut. Schaktens placering var i trottoar och gatumark i korsningen Östra Vallgatan/Brunnsgatan och schaktdjupet varierade mellan 1 – 3 m djup.

Figur 60. Planritning över schaktningsområdet mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

I ett av de fyra schakten, det längst i söder (schakt 1), påträffades intakta kulturlager, möjligen fyllningsmassor i vallgraven. I den östra sektionen framkom på 1,50 m djup ett gult lerlager, cirka 0,05 m tjockt som skulle kunna vara ett lergolv (lager 2, figur 61). Under detta dokumenterades brun fet lera med humusinslag som kan vara rester av den igenfyllda vallgraven. Utöver detta konstaterades påförda massor, troligen för att nivellera ytan och jämna ut sluttningen från Östra Vallgatan. Flera rör fanns i det

södra schaktet, både fjärrvärme och vatten, vilket måste ha påverkat kulturlagren i området. Moränlera framkom ej.

Figur 61. Östra sektionen i schakt 1.

1. Brun fet lera med humusinslag, finkornig homogen. Möjlig vallgravsfyllning.
2. Lerskikt, gul kompakt lera med inslag av träkol. Lergolv.
3. Fyllning av brun fet matjord med inslag av rötter, porslin och glas. Påförda massor.
4. Fyllning av brun fet matjord med inslag av småsten, rötter, porslin och glas. Lik fyllning 3. Påförda massor.
5. Makadam.
6. Markbeläggning.

I schakten 2–4 påträffades inga intakta äldre kulturlager. I schakt 2 återfanns tomrör för indragning ned till ca 1 m djup. I schakt 3 återfanns rör för fjärrvärme ned till 1,20 m djup respektive 2,50 m djup i schakt 4 (figur 62). Moränlera framkom ej.

Tidsperiod: 2019-11-14 t.o.m. 2019-11-15

Tidsåtgång: 6h

Fältarkeolog: Aja Guldåker

Yta: 80 m²

Volym: 156 m³

Ritningar: 2 planritning i skala 1:100

Digitala fotografier: 4 st

Figur 62. Schakt 4 på Brunnsgratan, Rör ned till 2,50 m dj och inga intakta äldre kulturlager påträffades. Foto taget från Väster.

29. Stortorget (A_2018_0067)

Fornlämningsmiljö

Stortorget ligger centralt beläget i Lund. Den nuvarande sträckningen fick Stortorget i och med stadshusets uppförande år 1837. Torget hade under medeltiden ett mer triangulärt och långsmalt utseende. Det var uppskattningsvis hälften så brett som dagens och det har liknats med en utvidgad gata.

Genomförande och resultat

Inrapporterad kabelfel, beräknad yta var 1×2 m stor och 1 m djup. Ärendet igångsattes av Kulturen 2018-11-06, men ingen vidare återkoppling skedde.

30. Clemenstorget (A_2019_0093)

Fornlämningsmiljö

Clemenstorget är belägen i nordvästra delen av medeltida stadsområdet och området användes under medeltiden för stadens vall och vallgrav. Clemenstorget lades ut på 1890-talet, i samband med att Allhelgonakyrkan uppfördes. På platsen fanns redan ett torg som kallades Isaks torg, men torgytan breddades och mark från dagen kv Bytarebacken togs i anspråk (Bevaringskommittén 1981:21).

Genomförande och resultat

I samband med att en kabelnedläggning skulle utföras i gatorna Sankt Petri Kyrkogata och Bytaregatan, i och med att Clemenstorget omgestaltades, genomfördes en schaktningsövervakning enligt länsstyrelsens beslut.

Kabelnedläggning grävdes i torgets hörn. Först upptogs en cirka 10×0,80 m stor sträcka över vägen (figur 63). Schaktet upptogs under natten och övervakades därför ej. En besiktning gjordes dagen efter, och endast sentida fyllnadsmassor hade berörts ned till 0,60 m djup.

En fortsättning grävdes i den södra trottoaren, i östvästlig riktning (figur 64, schakt 2). Schaktet grävdes över Bytaregatan och längs trottoaren, cirka 20×0,50 m stort. Djupet var även här fortsättningsvis 0,60 m under dagens marknivå. Endast sentida fyllnadsmassor och kabelnedläggningar berördes.

En tredje anslutning grävdes även i den norra trottoaren, cirka 10×0,80 m stort och 0,50 m djupt (figur 64, schakt 3). Även här berördes mestadels omrörda kulturlager, med sentida datering, och en mängd äldre kabelnedläggningar. Inga intakta medeltida kulturlager berördes av ingreppet.

Tidsperiod: 2019-10-21 t.o.m. 2019-10-24

Tidsåtgång: 5 h

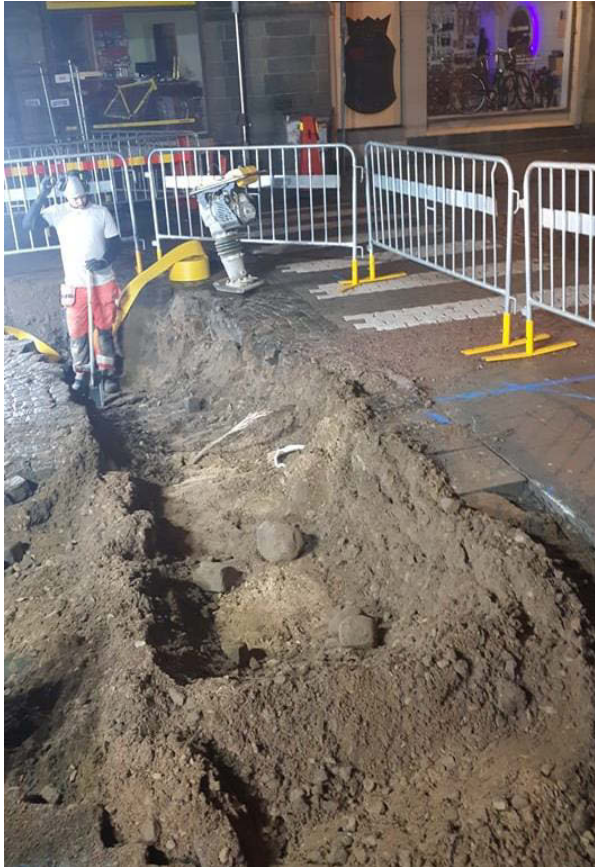
Fältarkeolog: Gertie Ericsson

Yta: 26 m²

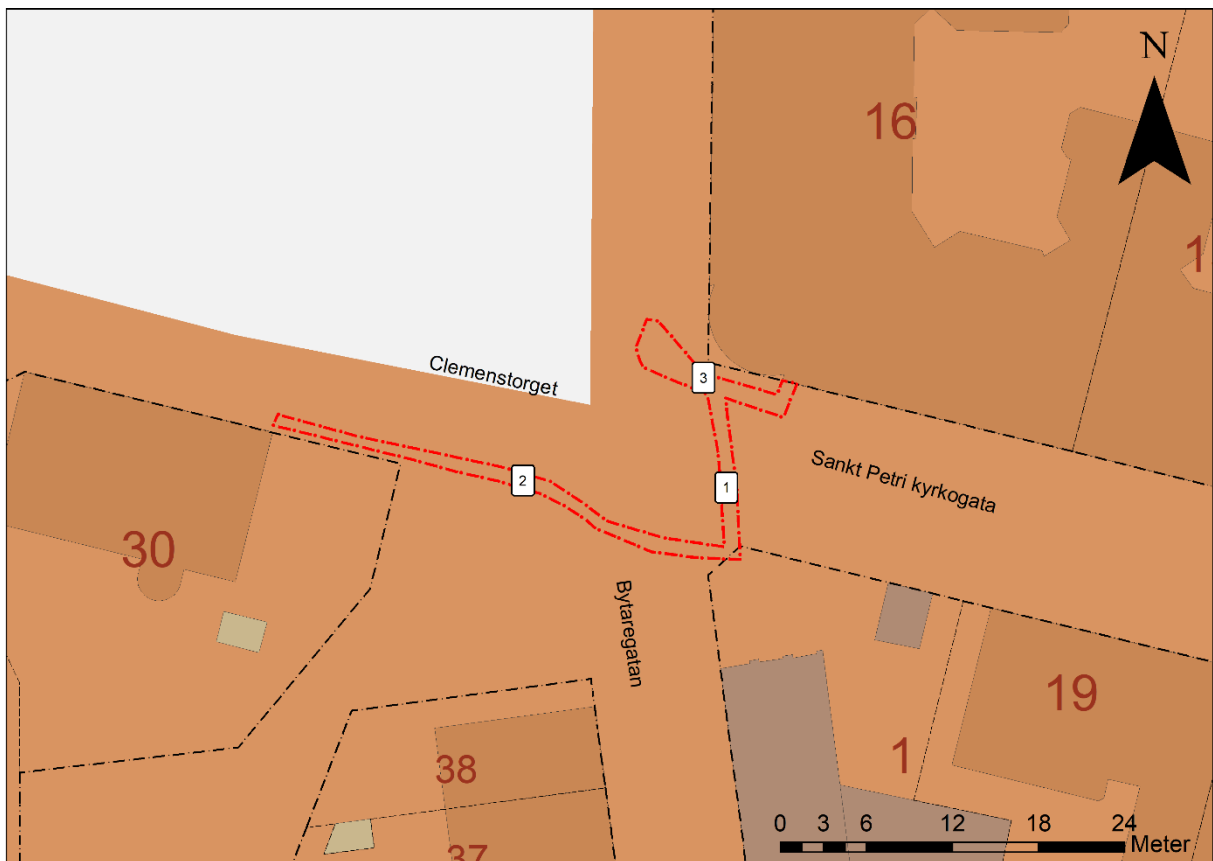
Volym: 15 m³

Ritningar: 1 planritning skala 1:100.

Digitala fotografier: 7 st

Figur 63. Vy över arbetsområdet, schakt 1.

Figur 64. Planritning över schaktningsområdet, schakt 1–3, mot bakgrund av fastighetskartan © Lantmäteriet.

Slutsatser

Kulturen i Lund har delgivits information om 43 schaktningsarbeten för fjärrvärme, fjärrkyla, gas, el, signalkabel och stadsnät inom fastigheten Innerstaden 2:1 m.fl., fornlämning Lund 73:1/ L1988:5459. Tillståndet gällde inom Lunds medeltida stad, i Lunds kommun för perioden 2018–2019 (Lst. Dnr. 431-31323-2017, Kulturens projekt. nr. 61000–629). Totalt genomfördes 37 ärenden.

Ingreppen är återkommande inom Lunds medeltida stadsområde. Kulturen föreslår att markarbetena i samband med fjärrvärmeläggningar, nyinstallation, lagningar och anslutningar även fortsättningsvis ska kontrolleras antikvariskt. Krafteringen Energi AB har inför varje enskilt markingrepp översänt ritningsunderlag vilket också förenklar det antikvariska arbetet. Vald entreprenör meddelade starten för arbetena. Den antikvariska bevakningen och dialogen som förs mellan antikvarisk personal och exploatör i samband med grävningarna medför att ingreppen blir mindre omfattande än vad som planerats.

De flesta ingreppen gjordes i anslutning till äldre ledningsdragningar med äldre omgrävda kulturlager och fyllningsmassor, vilket medför att det inte anses påkallat med arkeologisk intensivundersökning inför varje ingrepp. Men den specifika kunskapen om fornlämningen vid varje ingreppspunkt är inte alltid klarlagd varvid det i förväg kan vara svårt att avskrika behovet av arkeologisk kontroll och dokumentation. Schaktningarna för fjärrvärme, el m.fl. samt efterföljande dokumentation har bidragit till ökad kunskap om kulturlagerstatusen av fornlämningen och omfattningen av utschaktning i Lunds stad.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens dnr	431-31323-2017
Fornlämningsnr	RAÄ Lund 73:1
Lämningsnr, fornreg	L1988:5459
Kulturens projektnr	61000-629
Trakt/kvarter/fastighet	Innerstaden 2:1 Lund
Socken	Lunds stad
Kommun	Lund
Län	Skåne
Typ av exploatering	Signalfel, fjärrvärme, gas, el m.fl.
Uppdragsgivare	Kraftringen Energi AB
Typ av undersökning	Arkeologiska schaktningsövervakningar
Ansvarig institution	Kulturen
Fältarbetsledare	Aja Guldåker, Krister Kám Tayanin, Truls Månsson, Jan Kockum, Stefan Larsson, Mattias Karlsson, Linnea Lidh, Linda Billström, Gertie Ericsson.
Fältarbetstid	2018-01-01 – 2019-12-01
Fälttid, arkeolog, tim	75 h
Fälttid, maskin, tim	-
Yta, m²	Cirka 556 m ²
Kubik, m³	Cirka 494 m ³
Fyndmaterial	Inga fynd tillvaratogs.
Ritning, dokumentation	39 st A3 ritfilm: 4 st sektionsritningar i skala 1:20, 7 st planritningar i skala 1:400, 1 st planritning i skala 1:300, 3 st planritningar i skala 1:200, 23 st planritningar i skala 1:100, 3 st planritningar i skala 1:20. Digitala inmättningsfiler i Kulturens stads-GIS.
Foto	125 digitala fotografier.
Analyser	-
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen för respektive ärende.

Referenser

- Andersson, I. (red.) 1983. Lunds stadskärna: bevaringsprogram. Krafts rote. *Bevaringskommittén, Fastighetskontoret*. Lund
- André, A & Högstedt, C. 1990. Kartornas Lund. 1580-talet till 1950. Gamla Lund Förening för Bevarande av stadens minnen. Årsskrift 72. Lund
- Andrén, A. 1980. Lund. *Medeltidsstaden 26*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Andrén, A. 1984. Lund. Tomtindelning, ägostruktur, sockenbildning. I: *Medeltidsstaden 56*. Riksantikvarieämbetet. Stockholm.
- Balic, I. 2000. Trädgårdsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2000. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 89*. Kulturen, Lund.
- Bevaringskommittén. 1980. *Lunds stadskärna*. Bevaringsprogram Vårfru rote. Lund.
- Bevaringskommittén. 1981. *Lunds stadskärna*. Bevaringsprogram Clemens och Drottens rotar. Lund.
- Bevaringskommittén. 1983. *Lunds stadskärna*. Bevaringsprogram Krafts rote. Lund.
- Blomqvist, R. 1951. *Lunds historia 1*. Medeltiden. Lund.
- Ericsson, G. 2011. Kv Maria Magle 6, Lund. Arkeologisk förundersökning. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 389*. Kulturen.
- Gardelin, G. 2004. Biskopsgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2002. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 121*. Kulturen, Lund.
- Gardelin, G. 2008. Östra Mårtensgatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 2007. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 315*. Kulturen, Lund.
- Goksör, S. 1996. Råbygatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 1996. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 33*. Kulturen.
- Karlsson, B. 2002. *Mårtenstorget i våra hjärtan*. Kultursmedjan Lundensis. Lund
- Karlsson, M. 2005. Lilla Fiskaregatan, Lund. Arkeologisk förundersökning 1997. *Arkeologiska arkivrapporter från Lund, nr 147*. Kulturen, Lund.
- Månsson, T. 2019. Västergatan. Arkeologiska schaktningsövervakning 2018. Kulturmiljörapport 2019:17, Kulturen.

Wahlöö, C. & Larsson, G. 1996. Sextonhundrasjuttiosex: minnet av historien, historien om minnet: berättelse om krigets år och det blodiga slaget vid Lund. *Årsbok föreningen Gamla Lund 78*.

-

Kulturens LA-arkiv.

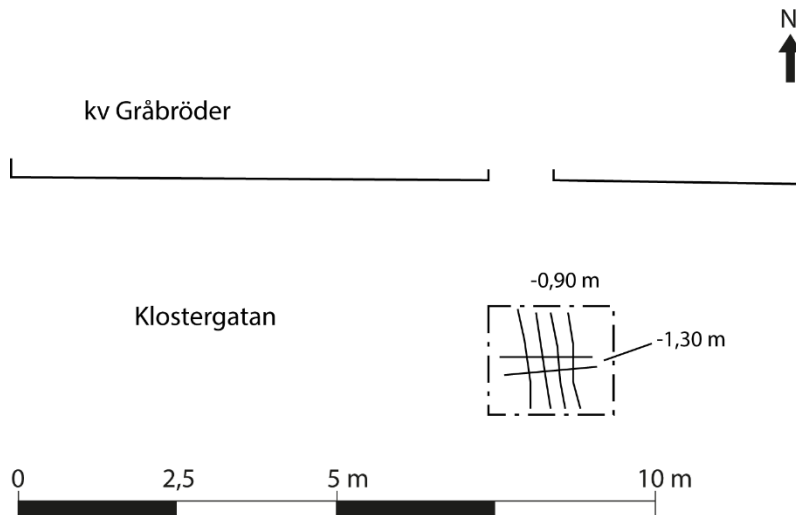
Bilagor

1. Plan- & sektionsritningar

Bilaga 1. Planritningar

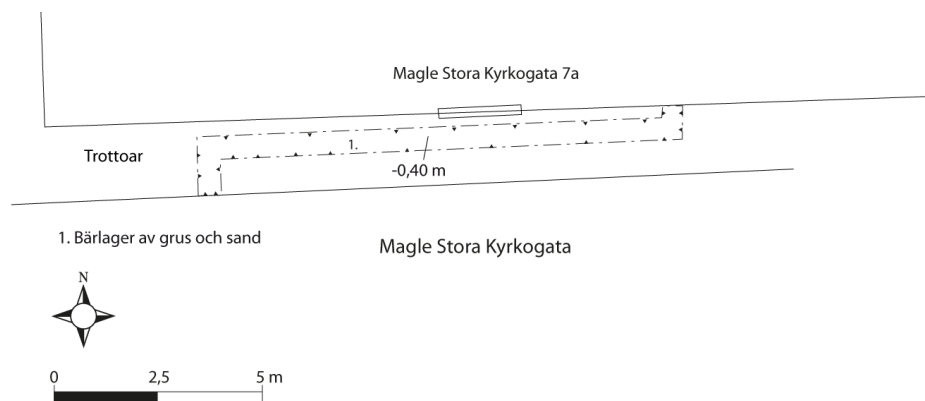
Klostergatan

Projekt nummer 61000-632

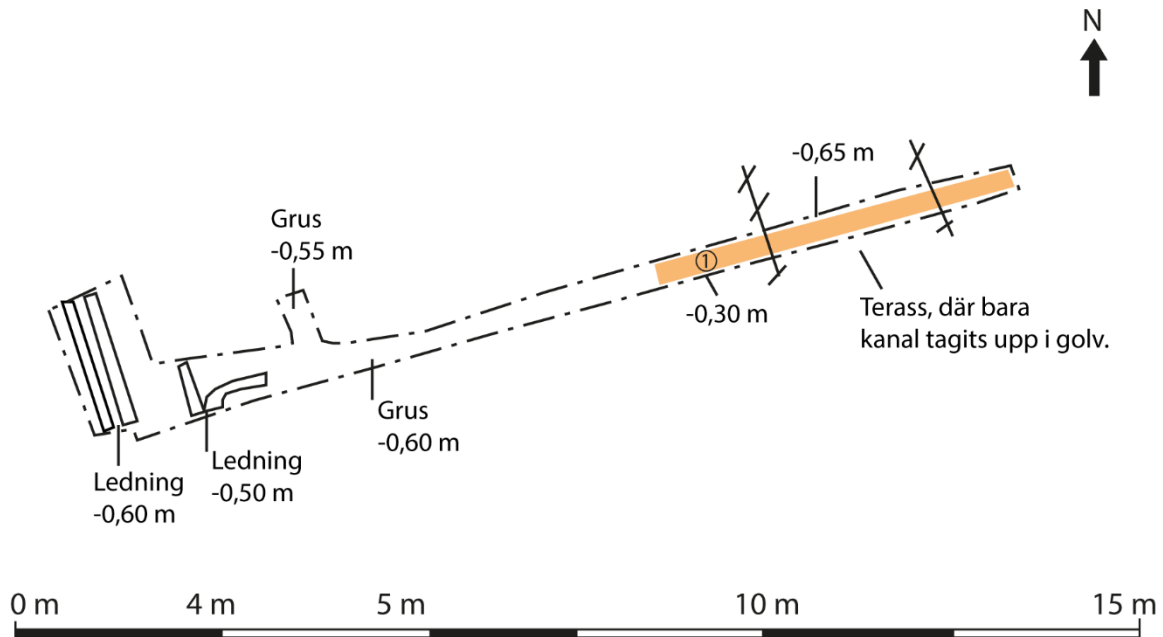
Magle Stora Kyrkogata 7A

Projekt nummer A_2019_0049

Mariagatan 1A

Projekt nummer 61000-647

1. Fet lera, något grovkornigt inslag. Inslag av djurben, koks, gult och rött tegelbrockor. Omrörda lager. Möjliga återfyllda kulturlager från perioden 1800-1900tal.

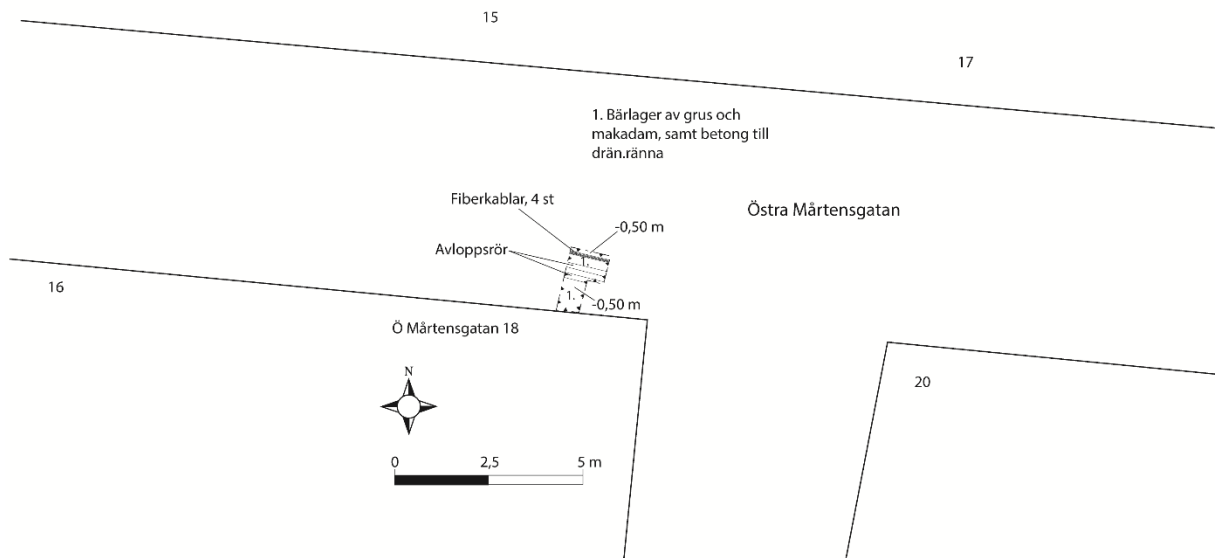
Råbygatan

Projekt nummer 61000-656

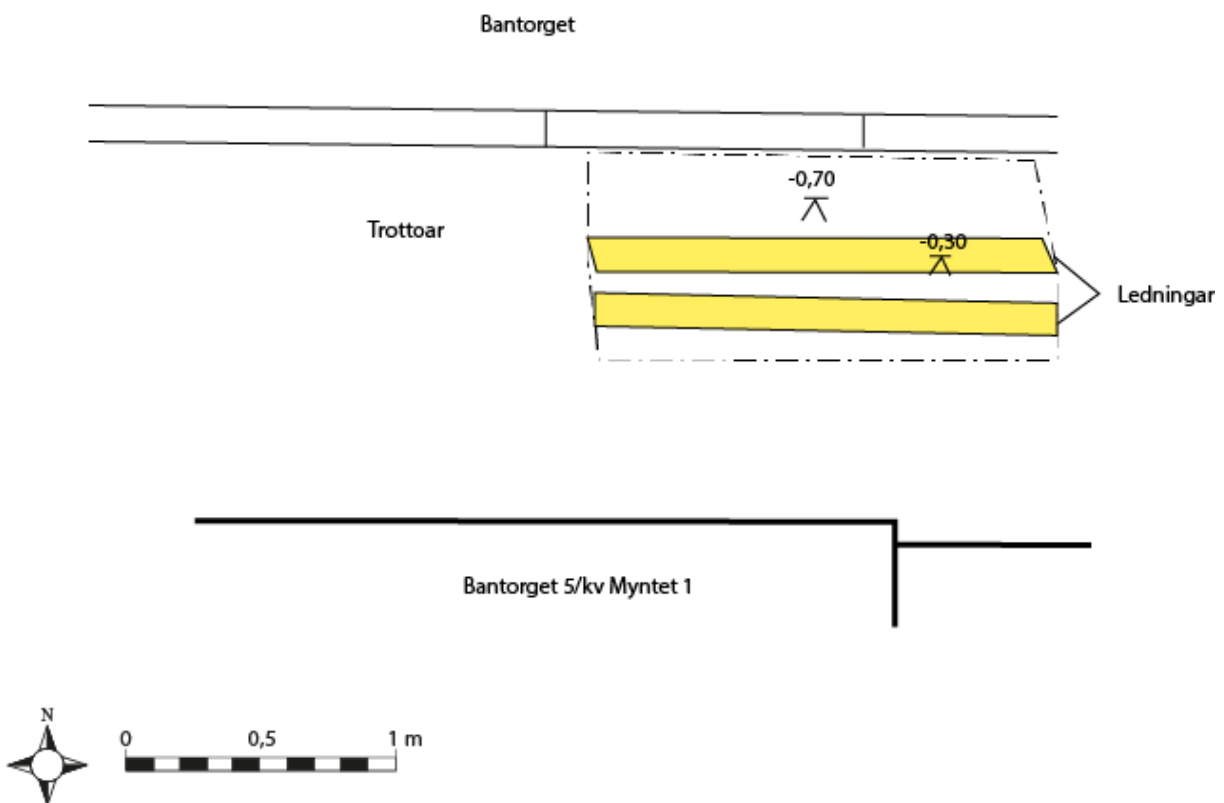
Östra Mårtensgatan 18

Projekt nummer A_2018_0044

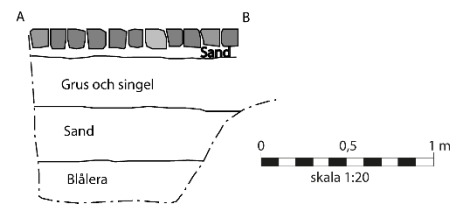
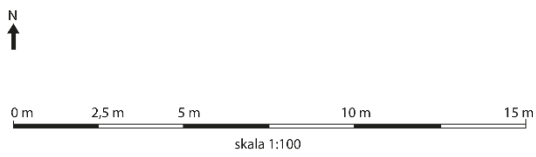
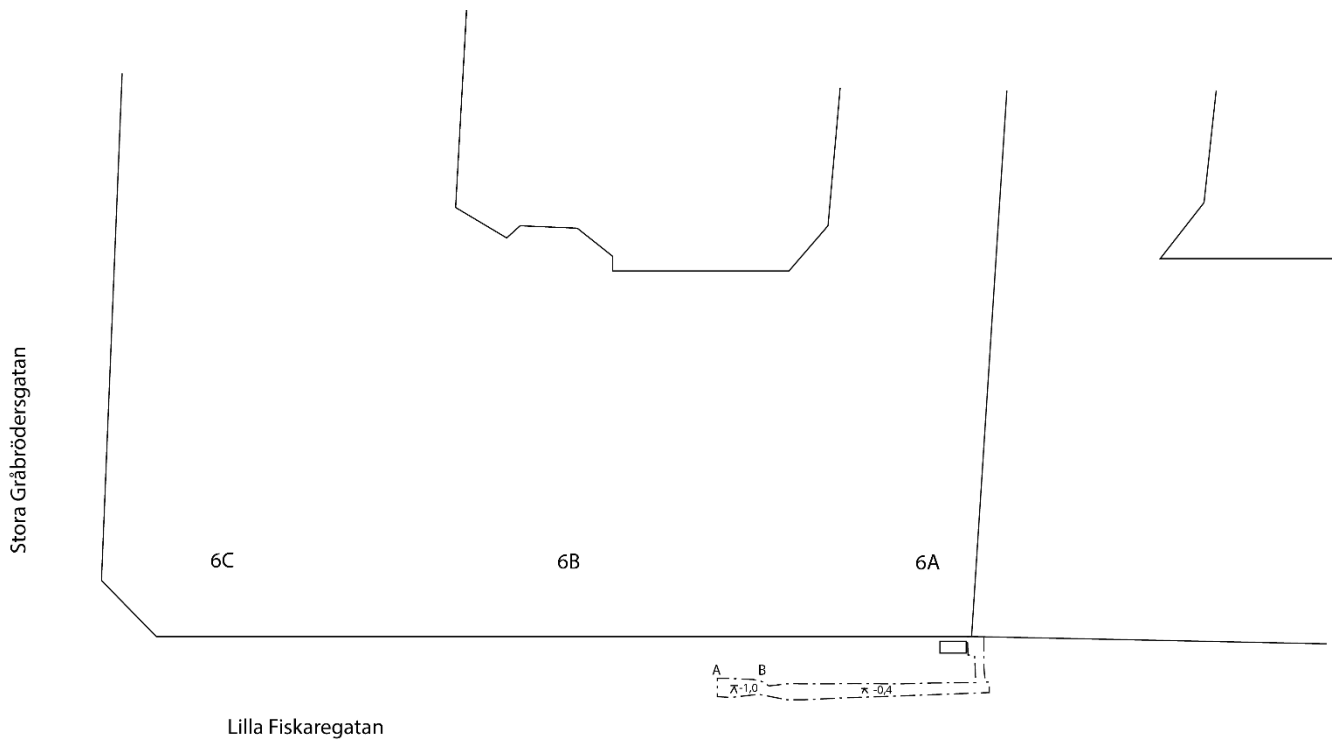
Stora Fiskaregatan

Projekt nummer A_2018_0072

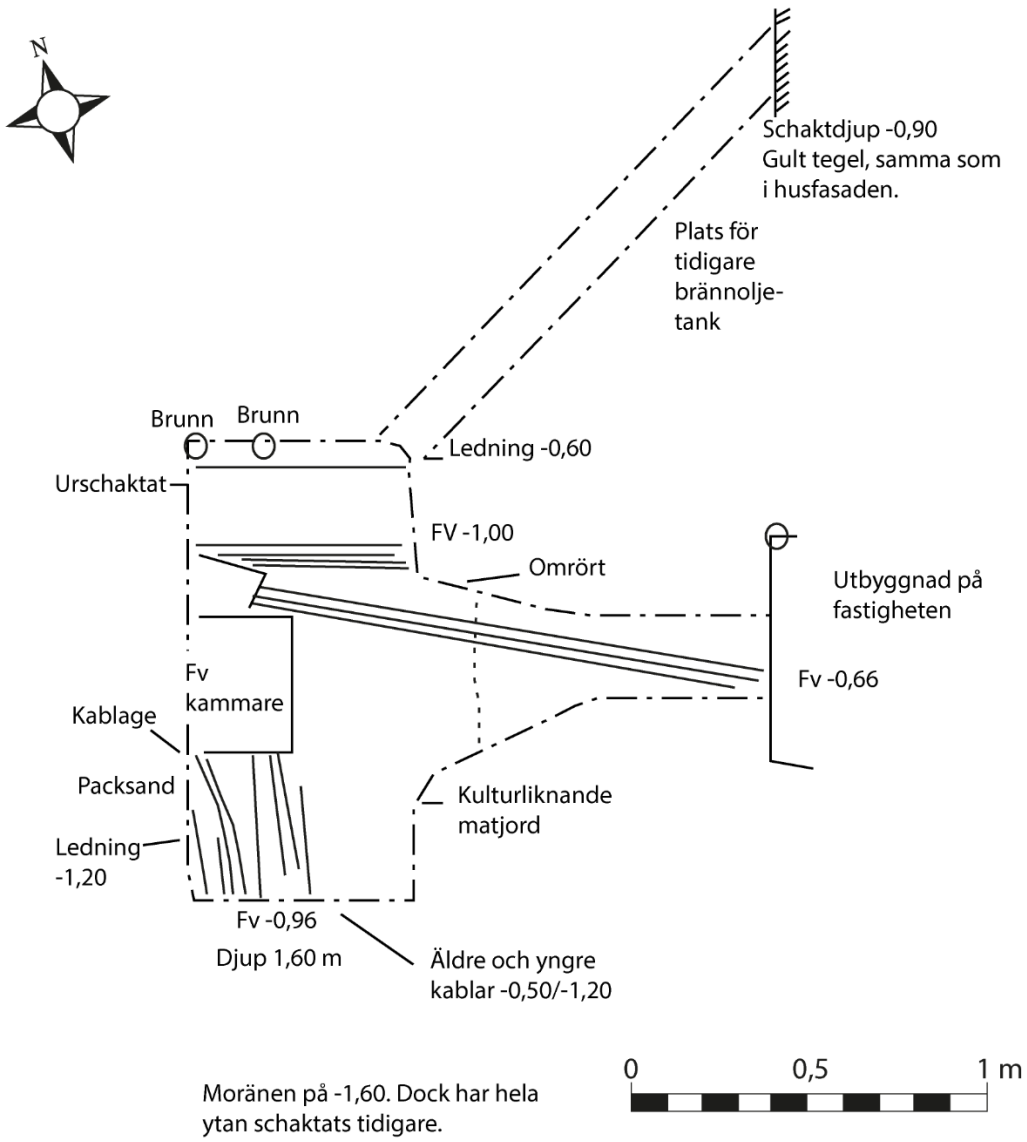
A_2019_0008

Projekt nummer Lilla Fiskaregatan 6A

Gyllenkroks Allé

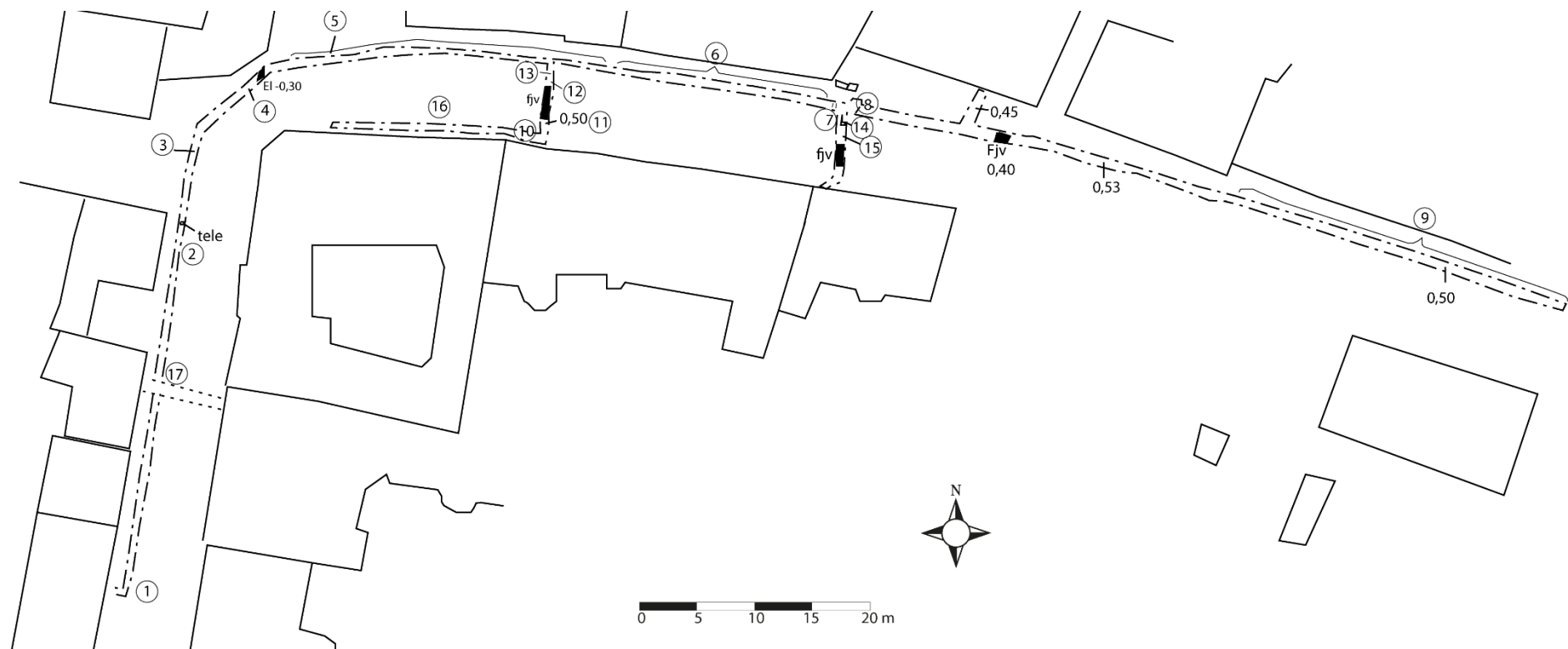
Projekt nummer A_2019_0009

Sankt Annegatan, Stora Tomegatan, Tomegapsgatan

Projekt nummer A_2019_0010

1. -0,40 m. Endast gatsten och grus. I västra schakt syns en äldre stenläggning på ca 0,30 m dj.
2. -0,5 m. Sand. I hörnet av hökeriet något lerigt, blandat med tegel.
3. -0,60 m. Mestadels grus men fläckvis av kulturlager sticker fram. Fragmenterat.
4. -0,60 m. Område med antingen sylsten eller större gatsten.

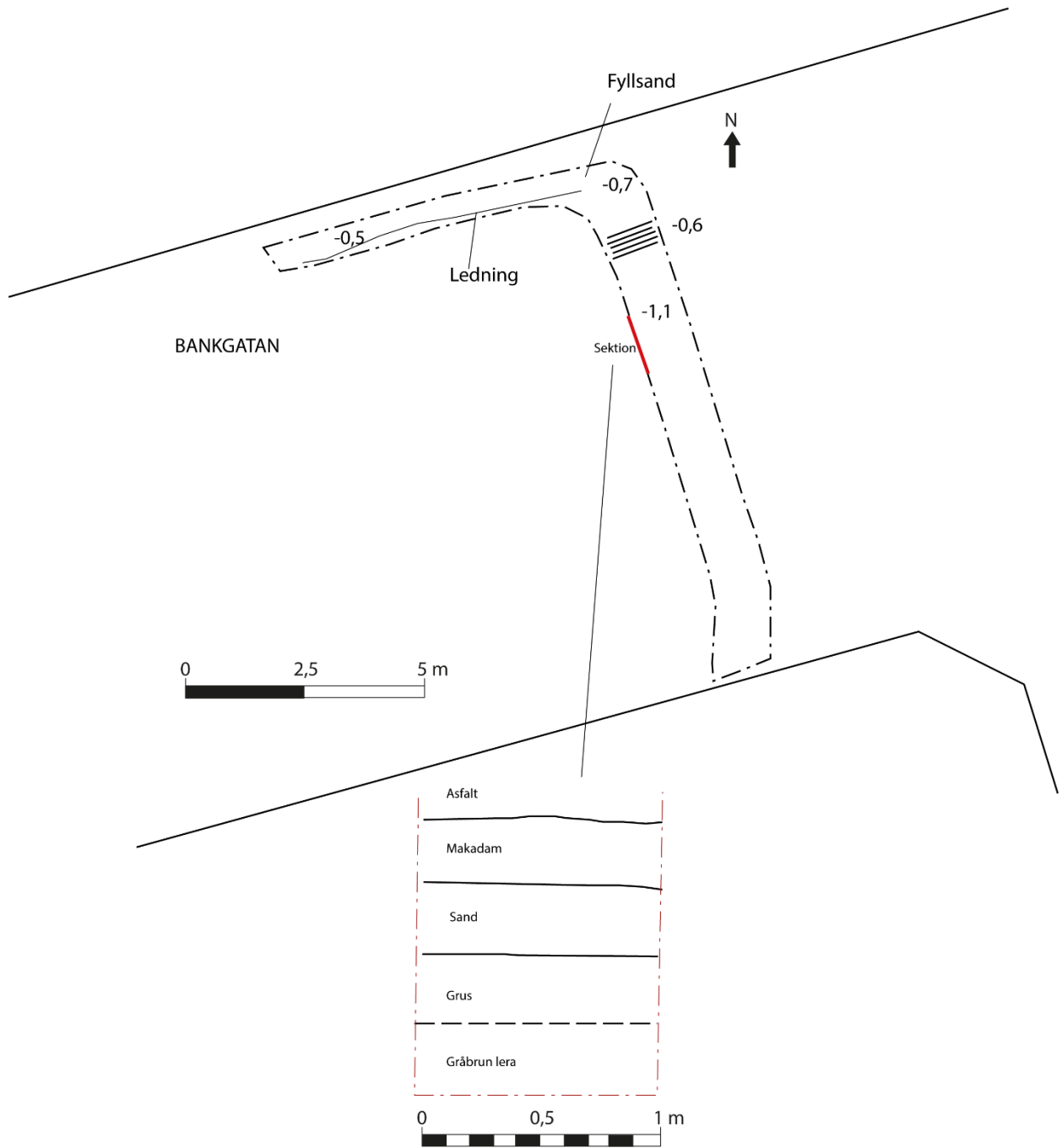
5. -0,40 m. På botten syns kulturlager. Äldre ledningar, tegel.
6. -0,50 m. Punktvis kulturlager på botten.
7. -0,40 m. Kablar.
8. -0,40 m. EI.
9. -0,50 m. Kulturlager i botten, troligen 1900tal. Mycket kablar och rör.
10. -0,30 m. EI och fiber.
11. -0,50 m. Schaktbotten.

12. Gråbrun fet lera med inslag av tegel. Rest av stenläggning.
13. -0,60 m. Kluster av ledningar.
14. Se nr 13, kluster av ledningar.
15. -0,55 m. Schaktbotten.
16. -0,50 m. Mycket omrört. -0,57 m: mörk gulbrun grusig sand, ställvis fläckar av gråsvart brun sandig lera.
17. Lämning av äldre gatunivå, äldre rasmassor som kan ha används som bärlager.

Bankgatan

Projekt nummer

A_2019_0039

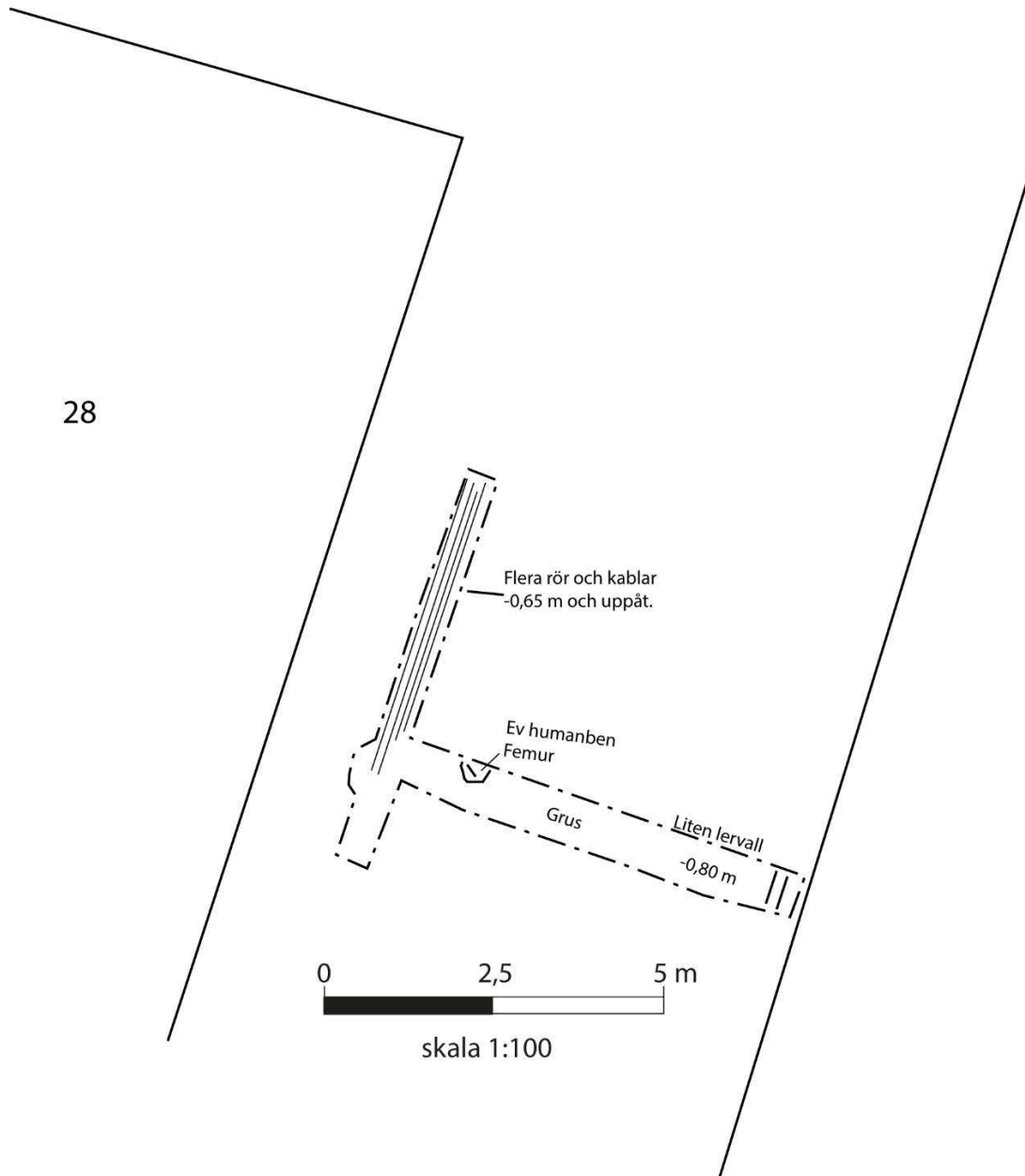

Grönekatan

Projekt nummer

A_2019_0076

28

2021

- 2021:1 Botanicum 15, Lund. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2016. Aja Guldåker.
- 2021:2 Hustoftagårdens halmtak. Hustofta 3:6. Höganäs kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2020. Henrik Borg.
- 2021:3 Kv Paradis 51, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018. Adam Hultberg.
- 2021:4 Hörby kyrka, Hörby socken, Hörby kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:5 Sankt Måns 21. /RAÄ Lund 73:1/. Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad & kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning samt. schaktningsövervakning 2020. Sofia Lindberg.
- 2021:6 Kv Sankt Thomas 39, Lund. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/Lämningsnr L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, geoteknik 2018. Aja Guldåker.
- 2021:7 Clemenstorget. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.
- 2021:8 Kv Myntet 10, Lund. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2021:9 Kv Domkyrkan 1, Lund Ändring av västportalens trappa på Lunds Domkyrka. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ Lämningsnr L1988:5459, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2010. Gertie Ericsson.
- 2021:10 Kv Sankt Peter 27, RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg.
- 2021:11 Lunds Domkyrka, södra korsarmens trappa och fasader. Lunds stad och kommun, Skåne län. Byggnadsarkeologisk undersökning 2020. Adam Hultberg.
- 2021:12 Glemmingebro medborgarhus. Glemminge 137:1. Ystads kommun, Skåne län. Byggnadsminnesutredning 2021. Henrik Borg.
- 2021:13 Kv Tegnér 2 och 7. RAÄ Lund 73:1 / L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Linnea Lidh.
- 2021:14 Brunnsgratan och Östra Vallgatan. RAÄ Lund 73:1 och 175:1 / L1988:5459 och L1988:5060. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019–2020. Linnea Lidh.
- 2021:15 Kryptan 10. Fornlämning RAÄ Södra Sandby 93:1/Lämningsnr L1988:6337 Södra Sandby bytomt, Södra Sandby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Linda Billström.
- 2021:16 Innerstaden 2:1, Magle Stora Kyrkogata, Stora Tomegatan och Agardhsgatan. Fornlämning RAÄ Lund 73:1/ L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2021. Imelda Bakunic Fridén.
- 2021:17 Björka by, Kulturhistoriskt underlag. Helsingborgs stad, Skåne län. 2021. Lena Hector och Carita Melchert.
- 2021:18 Flyinge 22:44, Lunds kommun. Antikvarisk medverkan 2021. Carita Melchert.
- 2021:19 Kv Paradis 56. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning och kontroll 2020–2021. Linnea Lidh.
- 2021:20 Kv Ängen 10. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2021. Linnea Lidh.
- 2021:21 Blåherremölla 1:2. Kristianstads kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan 2021. Carita Melchert.
- 2021:22 Kv Paradis 45. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2021. Linnea Lidh.
- 2021:23 Örnans 1:6. Fornlämning RAÄ Örkened 64:1/L1991:5879. Örnans kulturresevat, Örkeneds socken, Osby kommun, Skåne län. Trädgårdsarkeologisk undersökning 2021. Aja Guldåker.
- 2021:24 Kv Sankt Thomas 39. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2021. Aja Guldåker.
- 2021:25 Kv Svartbröder 1. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Kristoffer Brink.

- 2021:26 Kv Winstrup 9. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2019. Kristoffer Brink.
- 2021:27 Vomb m.fl. RAÄ Vomb 7:1/L1988:7758. Vombs by, Lunds kommun. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018–2019. Linda Billström & Imelda Bakunic Fridén
- 2021:28 Flyinge 22:50, Flyinge Kungsgård Personalbostad 12, Flyinge, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:29 Bergsjöholm 1:1, Bjersjöholms slott, Ystads kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:30 Flyinge 22:40, Flyinge Kungsgård Chefsbostaden, Lunds kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan. Carita Melchert.
- 2021:31 Östarp 1:3, Bakugnen Gamlegård, Sjöbo kommun, Skåne län. Antikvarisk medverkan . Carita Melchert och Lena Hector
- 2021:32 Lund 73:1. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2019. Imelda Bakunic Fridén
- 2021:33 Kv Paradis 37. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2020. Adam Hultberg & Imelda Bakunic Fridén
- 2021:34 Mårtensstorget & Östra Mårtensgatan. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2020. Adam Hultberg & Imelda Bakunic Fridén
- 2021:35 Allhelgona Kyrkogata. RAÄ 73:1/L1988:5459. Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning, 2018-19. Truls Månsson & Sebastian Boström.
- 2021:36 Kv Winstrup 4. RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2021. Imelda Bakunic Fridén.
- 2021:37 Lund 73:1, RAÄ Lund 73:1/L1988:5459. Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologiska schaktningsövervakningar 2018–2019. Imelda Bakunic Fridén